SIFIR

ÇAĞDAŞ MİZAH DERGİSİ

SAYI 12

100 LİRA

BİR YILIN ARDINDAN

Sıfır, gayet mütevazi bir isim. Başka dergilerin isimlerine şöyle bir göz attığımızda bazı istisnalar dışında genellikle çok iddialı kelimelerin seçildiğini görüyoruz. Lafımız kesinlikle bir zamanlar işlevleri olan ciddi dergilere ilişkin değil. Evvela isimler çarpıcı ve kapsayıcı. Üstüne üstlük hep yeni etiketiyle çıkıyorlar. Kişioğlunun bellemesi gereken ilk şey haddini bilmektir. Alt tarafı hepsi dergi. Ama başlığa bakınca çok önemli şeyler söylüyor gibiler. Ama elde bir kriter olması gerekir. Ayinesi iştir kişinin lafa bakılmaz.

Bir yazar, Türk aydınının tercüme odasında doğduğunu söylüyor. Oysa aydın hâlâ tercüme odasında yaşıyor. Buna birçok örnek vermek mümkün. Tercüme merakı dergilerin adlarına da yansıyor. Bir düşünülse sürüyle örnek sıralamak hiç de zor olmasa gerek. Yabancı ad araklama merakı hayra alamet değil. Amacının dergisi olmak önemli bir sorun.

Hemen tüm dergilerde bir tekdüzelik egemen. Biçimden içeriğe kadar. Birkaç sayı okuduktan sonra insan biçimden de bıkıyor içerikten de. Çünkü döndürülüp dolaştırılıp aynı şeyler yazılıp çiziliyor. İnanmak istemiyoruz ama yoksa herkesin barutu bir atımlık mı? Dergilerin az satmasında acaba sadece ekonomik zorluklar ile sanat ve bilime karşı ilgisizlik mi rol oynuyor. Bilinen deyiştir, kişinin iğneyi önce kendisine batırması gerek.

Sıfır'ın derdi satıştan yana değil. Sıfır satıyor. Sorun, paranın geri dönmemesi. Ticari ilişkileri daha yeni yeni öğreniyoruz. Deneye yanıla. Tekdüzelik Sıfır için de geçerli. Kısmen diyebileceğimiz tekdüzelikten bizler de rahatsız oluyoruz. Ayrıca başka şeylerden de rahatsızız. Örneğin bazı şeyleri söylemeye niyetlenip söyleyememek veya anlatmakta aciz kalmak. Bunu zorlamaya çabalıyoruz. Amacımız kumda oynamak değil. Sıfır mütevazi olanaklarla çıkmasına karşın mütevazi amaçlar taşımıyor. Zaman zaman da hırçın.

Sıfır'ın bugüne kadar çıkan sayılarını şöyle bir karıştırdığımızda pek doyurucu olduklarını söyleyemeyiz. Amaçladığımız düzeye ulaşmamız için süreye ve başka şeylere gereksinimimiz var. Mükemmellik iddiamız zaten yok.

Mizah alanında boşluk olduğu düşüncesi ile bu dergiyi çıkarmaya başladık. Sıfır'ın gördüğü ilgi de bunda yanılmadığımızı kanıtladı.

Hiciv, dergilerimizde itibar edilmeyen bir dal. Bu sayımızdan itibaren hiciv üzerinde mümkün olduğunca durmaya çalışacağız. Örnekler de dergi sayfalarında yer alacak. Özellikle mizahın yazın dergileri tarafından ciddiye alınmadığı bir ülkede mizaha ilişkin yayınları tanıtmak ve değerlendirmek istiyoruz. Yayın inceleme sayfamızda öncelikle mizahi türde çıkan yapıtları değerlendirmeye çalışacağız.

Yıllardır varolan mizah dergilerinin dışında bir dergi gerektiği yazar-çizerler arasında söylenir durur. Birçok insan yapıtlarını yayınlayacak yer bulamamanın sıkıntısını çeker veya çektiğini söyler. Şimdi gerçek anlaşıldı. Bazıları aslında küfürleşmek, kişileri çekiştirmek, yapılanlara sekte vurmak, çocukça isteklerini tatmin etmek istiyorlarmış. Mizahçıyız, görevimiz insanları iğnelemek, yanlışı alaylı bir şekilde göstermek. İşe önce kendimizden başlasak fena olmaz herhalde.

Sıfır'ın eksiklik ve aksaklıklarının üstesinden ancak katkılar arttıkça gelinebilir. Belli düzeyi tutturabilmiş sanatçıların yazı ve çizgilerine sayfalarımızın açık olduğunu daha önce söylemiştik, bunu tekrarlıyoruz.

Her yeni siyasal değişikliğin beraberinde yeni yayın türlerini de yarattığı bilinen bir gerçektir. Her zaman her şey bir takım yöntemlerle söylenebilir. İnsanın yeter ki söyleyeceği şeyi olsun, söylemesini bilsin. İşte bu gereksinimin dergisi olmak istiyoruz. Toplumsal hayatta boşluk olmaz. Her dönem kendi mizahi eleştirisini de beraberinde getirir. Bu eleştiriler yayın dünyasına yansımasa da yok sayılamaz. Toplumsal hayatın gerçekliklerinin yayın dünyasına yansıması sadece ülke yazar ve çizerlerinin duyarlığını (!) gösterir.

YÖK sorununun abartılarak gündeme getirilmesini yadırgıyoruz. Orta öğretim alanında yaşanan acılara ve beliren daha ciddi sorunlara ilgisiz kalınmasına bir anlam veremiyoruz. Üniversite sorununun da sağlıklı bir şekilde değerlendirildiği düşüncesinde değiliz. Sıfır'ın 10. sayısında yayınlanan söyleşiyi tevazu duygusunu bir kenara bırakarak şimdiye değin üniversite konusunda yapılmış en önemli söyleşi olarak görüyoruz. Alâeddin Şenel'in üniversite öğretim üyeleri için «Anlamlı protesto biçimini geliştirmeyi hiçbir zaman başaramadılar. Her biri bir atom gibi davrandılar. Değil bir element bir molekül bile oluşturamadılar» şeklindeki düşüncesinin gerçekçi bir saptama olduğuna inanıyoruz. Ayrıca hakkında «Dil-Tarih'ten intikam dizisi» biçiminde abartılı sözlü eleştiriler aldığımız «Alimler Aleminden» sayfasında üniversite sorunu, YÖK saplantısına kapılmadan değerlendirilmeye çalışılıyor. Bu dizinin sınırlı kaldığı, üniversitenin geleneksel kesimine ilişkin olduğu ve öğretim üyelerindeki «kişilik» sorunu üzerine ağırlıklı olarak durduğunu biliyoruz. Ancak amaç şu veya bu kişiyle uğraşmak değil. Bizim derdimiz semerle değil eşekle. Zaten Alimler Aleminden hayalî bir mektepte, «Hurşitin Mektebinde»» geçiyor. Ancak sınırlı ve abartılı birkaç eklemenin dışında anlatılanların hepsi gerçek. Dizide anlatılanlar sadece birkaç kişiye ilişkin olmayıp yaygın davranış kalıplarını sergiliyor. Bu alanda yazılması gereken daha çok şey var. Üniversitenin modern kesiminden tutun da arkeolojik kazılara kadar. Hiçbir toplum kesiti mizahın dışında olamaz. Alıganlığın anlamı yok. Bu dizi, kendilerinin anlatıldığı kaygısına kapılanların «yanıtlarının» yayınlanmasından sonra bir genel açıklamayla geçici olarak bitecek. Bu dizinin yerine «Alimlerden İnciler» başlayacak. Bu diziyle Türkiye'de yüksek öğretimin genel durumunu daha net görecek ve alimlerin ciddi konularda ne kadar ilginç şeyler yazdıklarına şaşacaksınız. Sözü edilen konu bir kişinin tekelinde değil. Eski-yeni öğretim üyelerinin aynı soruna ilişkin yazılarına dergi sayfaları açık.

Dergimizin 11. sayıdan sonra yayınına iki aylık bir ara vermek zorunda kaldı. 12. sayımızı sizlere iki ay gecikmeyle okuttuğumuz için özür diliyoruz. Hiç kimse aklından olmayacak şeyler geçirerek yüreğini serinletmesin. Sıfır her türlü olumsuz koşula karşın çıkacak. Çünkü söylediklerini, söyleyemediklerimizin yanında devede kulak.

Gidebildiğimiz yere kadar...

Esenlik dileklerimizle.

——oOo——

SIFIR'dan

ACI OLAN ŞİMDİ YÜKLENMEKTİR

Kurtuluş KAYALI

Sanatçının kendi hayatının yapıtlarına yansıması doğaldır. Özellikle Türkiye gibi bir ülkede bunun pek çok başarılı örneklerini görmek mümkündür. Bir Orhan Kemal sıradan insanı olanca canlılığı içinde yapıtlarında somutlaştırmıştır. Az sayıda bu tür sanatçının okuyucu ya da izleyiciyle kurduğu bağlantıyı küçümsemek ve anlamamaya kalkmak onaylanabilir bir tavır değildir. Orhan Kemal romanının, yazarın düşünsel dünyasına yabancı okuyucularla derinlikli bir bağ kurması ihmal edilebilecek bir gerçeklik değildir. Önemsenmesi gerekir.

Bir sanatçı, kenar mahalle bıçkınını veya belli bölgenin haracını yiyen bir «iyi insanı» düşünsel tercihini belirleyerek anlatmasa bile kitle ile bağlantısını kurabilir. Sanatçı insanlara düşünsel anlamda yanlış da baksa eğer kitle ile iletişim kurabiliyorsa ciddiye alınmak durumundadır. Çünkü o sanatçı kitlenin değer düzeyindeki eğilimini yakalamış demektir. Kitleyi olumluya dönük bir tavır içine sokmak öncelikle kitleyle bağlantı noktalarını anlamayı gerektirir.

Bir de sanatçı kendi yaşam pratiği içinde gözlemlediklerini kitleye bağlantı noktalarını da gözönünde tutarak teorik yaklaşımı çerçevesinde özümleyebiliyorsa o sanatçıda düşünsel iğretiliklere rastlanmaz. Bu düşünsel yönelim hayatın her alanını kapsar. Düşüncesi yaşam pratiği ile de oluşan sanatçının çoğu zaman sadece kitaplarla düşünce oluşturan sanatçılara karşı bir avantajı vardır. Yaşam pratiği düşünceyi teorik bir bütünselliğe ulaştırmasa da özümlenmesini sağlayıcı bir ortamı oluşturur. Düşüncesi yaşam deneyimi ile de oluşan sanatçının düşünsel çelişkileri zaman zaman hayattan kopuk bir düşünsel tutarlılıktan daha öğreticidir. Çünkü böylesi bir sanatçının elinde hayatın her alanı için bir yanlış - doğru cetveli yoktur. Reçeteci olmayanın doğruya yaklaşması her zaman için daha çok ihtimal dahilindedir.

Tanımlanan türdeki bir sanatçıda bir de bazı şeyleri anlama çabası etkin olursa ülkenin yaşam zenginliği tüm boyutlarıyla yapıtlarına yansır. Yaşanan bir olguyu değiştirmenin yolu onu anlamaktan geçer. bazı yargıları sürekli olarak anlamsız bir şekilde tekrarlamak yerine, somut durumu nedenleriyle birlikte sergilemek kimi zaman daha öğreticidir. Definecilliğin gereksizliğini bağırarak söylemektense, bir definecinin somut hayatını anlatmaya çalışmak çoğu gerçeklikleri daha açık olarak göstermek demektir.

Bir sanatçıda sosyo-ekonomik yapı insanî ilişkilerin arkasında bir fon oluşturursa o sanatçı daha dinamik düşünmeye yatkındır. Türkiye gibi düşüncelerin görece değişken olduğu bir ülkede insan ilişkileri üzerine kafa yoran bir sanatçı sosyo-ekonomik fonu da kimi zaman daha kolay yakalar. Bu tür sanatçıların yapıtlarında kültürel yapılanma daha gerçekçi boyutlrı içinde sunulur. Kültürel yapının somut görünümleri bu yapıtlarla toplumun kültürel dünyasının çiçeklenmesine yol açar.

Düşüncelerin sığ ve değişken olduğu bir ülkede kimi sanatçıların özgün politik düşünce üretmeyi denemeleri küçümsenecek bir şey değildir. Çünkü bu sanatçılar yaşam pratiğinden yararlandıkları ve kitle bağlantılarını sınadıkları sürece doğruya yaklaşma eğilimini de beraberlerinde taşırlar. Hiçbir mevcut siyasal eğilime yatkın olmadıkları için de genellikle hafife alınırlar. Ama hafife alınmanın pek önemsenecek bir tarafı yoktur.

Yaşam deneyimi ile içiçe geçmiş düşünceleri ve kitle ile kurdukları bağ, bu sanatçılar nerede olurlarsa olsunlar ayaklarını Türkiye toprağına bastırır. Yaşamla kurdukları kopmaz bağlantı onlara toplumun gelişim doğrultusunu yakalama şansını verir. Hiçbir dönemde, sözü edilen sanatçılar yıllar süren bir ayrılıktan sonra **karşılaşan iki arkadaşın** iletişimsizliği durumunu toplumlarına karşı yaşamazlar. Çünkü yadsınamaz bağlantı onları toplumla birlikte soluk alıp vermeye mahkûm eder. Bu tür sanatçıların yapıtları on yıllar geçse de bir toplumda ses getirmeye devam eder. **Bu ses, sesin sahipleri sussa da bitmez.**

Onlar genelde reddedilseler de bitmez. Bir zaman kullanmaya çalışan çevreler reddetse gene bitmez. Toplumla kurulan bağ her kim tarafından görmezden gelinse de bitmez. Çünkü onların varlığı herhangi bir somut eğilimin arkasına yapışmakla oluşmamıştır. Doğallık içeren yapıtlarının kendi varlığıyla oluşan gücünü ortadan kaldırmak için de hiçbir şey kâr etmez.

Sürekli üreten, bir süre nefeslenip tekrar üreten sanatçılar yaşamla kurdukları o sağlam ilişkiyi korudukları sürece yanlış da yapsalar sorun olmaz. Çünkü onların cesaretle sahip çıktıkları yanlışlarının mayasında hayata ilişkin içten coşkular, çalışmalarına karşı tutkular ve yaşanılmış acılar vardır. İşine coşku ve tutkuyla yaklaşan, acıyı tüm boyutlarıyla yaşamış insanın sürgit yanlış yapması mümkün değildir. İçtenlikli tavırlar bir süre sonra doğruyu mutlak yakalar. Yakalamasa da önemli değil. Dürüst çabalar yanlışa yönelse de, süreç içinde çağdaş tarihsel doğrultuyu er geç bulur.

On yıllar sonra bir öykü, bir roman hatta bir filim karesi izleyici ya da okuyucuyu düşünsel ve duygusal boyutlarıyla derinden sarsabiliyorsa gerisi laf-ı güzaftır. Kimi çocuksu basitliklerle konu sunulsa bile önemli sorunları anlatma denemesi kendi içinde saygın bir çabadır. Bunu amaçlayan sanatçıları aradan geçen uzun yıllar bir toplumun bağrından söküp atamaz. Toplumuyla iyice kaynaşmış sanatçı, toplumun gelişim seyri içinde o ülke kültürünün atar damarını yakalamıştır. Ve o kadar uzun yaşar ki...

Sadece kendi yapıtlarıyla da yaşamaz. Toplum ve insanıyla sağlıklı bağlantısını kuran sonraki kuşak sanatçılarının ürünleriyle de yaşar. Bir film karesi bile çok çeşitli sanatsal yaratılara esin kaynağı olur. Ve kim bilir, bilinçli bir öykünmenin ötesine örtük bir etkilenim artık susmuş bir sanatçıyı başka bir dille yıllar yılı sürekli olarak konuşmuştur. Bu nedenle **acı** da anlamsızdır, **ağıt** da.

Acı olan, bir zamanlar yere göğe sığdırılamayan sanatçıya yüklenmektir. Siyasal önderlik rolünü siyasal gerekçelerle eleştirmektir. Sanatçı en aykırı siyasal tercihlere sahip olsa da onun yapıtlarının kültürel çerçevesini bağnaz bir biçimde suçlamanın mantığı yoktur. Hırçınlığın da bir zamanı, bir zemini vardır. Her zaman eleştiri konusu olması doğal da değildir. Yazılıp söylenenler ne olursa olsun, kimi sanatçıların ürünlerinin kitlelere benimsetilmesinde aracı güçlere gereksinimleri yoktur.

demedim mi nazlı yarim ben sana...

Devlet Adamı Konuşuyor

Halkımızın enerjik devlet adamlarını tanıması ve bu büyük adamlara ait veciz sözlerin tarihe geçmesi amacıyla Millî Eğitim, Gençlik ve Spor Bakanı sayın Vehbi Dinçerler'in verdiği bir demecin en can alıcı kısmını yayınlıyoruz. Ayrıca bu konuda yaptığımız bir söyleşiyi de alıntının sonunda okuyabilirsiniz.

«... "olmaz efendim ille Talim Terbiye yapacak" diyor. Ulan yıkarım ben o Talim Terbiyeyi. Millete - Devlete hizmet için geldik aslanım. Onun bunun keyfini, ille benim dediğim olacak lafını sürdürmek için değil.

Geçen gün Beyoğlu'nda bir lise müdürü, kızların etek boyları şu kadar olacak diye emir vermiş. Sanacaklar ki Bakan emir verdi. Hemen açtım sordum: "Ulan kim emir verdi?". Müfettiş gönderdim. Oyduracağım.»

Bakan bey gene terbiyeli adammış. Hacı olmasından ileri gelse gerek «oyduracağım» derken kelime başında «K» harfini kullanmıyor.

Konu üzerine görüşüne başvurduğumuz bu alanın uzmanı Sıhhiye'nin bıçkını Dayı Yaşar: «Bakanı sevdim be anam, muhabbeti kıyak adama benziyor. Bir gün bizim mekâna gelse de zengin kelime dağarcığından faydalansak. Bakan abimiz vallahi bu işi bizden daha iyi kıvırıyor. Ömrü hayatımda adabıyla konuşan bir Of'lu Süleyman'ı görmüştüm. Evelallah ondan sonra da Vehbi beyabimiz gelir. Hay ağzına kurban! Hele hele Bakan beyabimiz bizim arkadaşları Bakanlığa bir yerleştirse, seyret o zaman uyum içinde çalışan işbitirici ekibi.»

Muhabirimizin hafifce tebessüm etmesi üzerine onu dokuz yerinden bıçaklayan Dayı Yaşar'ın Millî Eğitim, Gençlik ve Spor Bakanlığı yönüne doğru kaçtığı görülmüştür.

——oOo——

EŞREF

«Vakt-i istibdatta söz söylemek memnu idi;
Ağlatırdı, ağzını açsan hükümet mananı.
Devr-i hürriyetsiz şimdi, değişti kaide;
Söyletirler evvelâ, sonra ...ler ananı.»

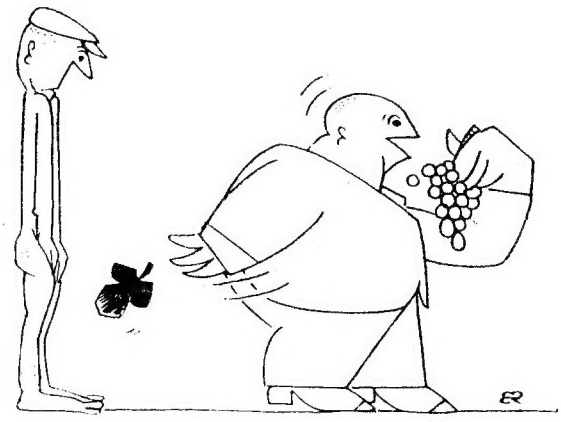

ZİYA PAŞA

Bed asla necabet mi verir hiç üniforma
Zerdüst palan vursan eşek yine eşektir

EŞREF

«Alma oğlum kudretinden fazla bir yük üstüne,
Her işin erbabı var, her zâhidin bir mezhebi.
Kendini bil evvelâ, yoksa batarsın mutlaka
Yüz kilo sünger ile düşmüş suya merkep gibi.»

——oOo——

Eşkıyâ kesretçe meb'usânımızdan fazladır,
Etmeyin iğmâz ile aldırmamazlık, aldırın;
Oynamaz bir ipte bin canbaz, rezâlet çıkmasın,
Millete kâfisiniz siz, eşkıyâyı kaldırın.
(Kesret: çokluk; iğmâz etmek: göz yummak)

Samanalti

SEVGİLİ OKURLAR, SIFIR ELİNİZDEKİ SAYI İLE BİR YAŞINI DOLDURDU. BU SAYFADA SİZLERE SIFIR'I TANITACAĞIZ. HAMALLARIMIZDAN, PARDON ÇALIŞANLARIMIZDAN BAŞLIYORUZ.

DERGİNİN SAHİBİ VE YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ FATMA MUNZUR. BÜYÜKLERİNE KARŞI SAYGISIZ, İYİ (!) KARİKATÜRDEN ANLAMAYAN BİR BOZGUNCU!.

KURTULUŞ KAYALI. "ALİMLER ALEMİNDEN" ADLI DİZİNİN SAHİBİ. MİZAH YAZISI YAZMADIĞI GÜNLERE YANAN, SAİT FAİK'İN ANKARA ŞUBESİ BİR GAMSIZ.

SEYFETTİN KESKİN... İSMİNİ ANMAK BİLE İNSANI TİTRETİYOR. (Seyfettin Usta dergiyi bastığımız matbaanın sahibidir.)

MUZAFFER ABAYHAN GENÇ KUŞAĞIN UMUT VEREN MİZAH ÖYKÜCÜLERİNDENDİR. TEK KUSURU "PARANIN NE ÖNEMİ VAR, MÜHİM OLAN İNSANLIK" ŞARKISINI SÖYLEDİĞİMDE BANA EŞLİK EDECEĞİNE KÜFÜR ETMESİDİR.

SIFIR ÇALIŞANLARINDAN BİRİNİ AŞAĞIYA ÇİZDİK. ADINI VE MARİFETLERİNİ BİZ DE BİLMİYORUZ.

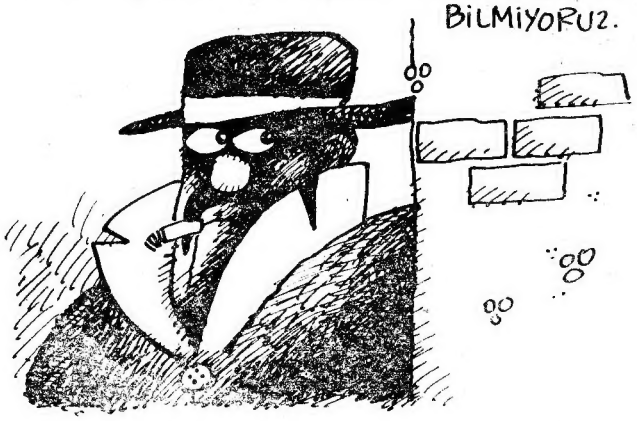

...VE DERGİNİN DİĞER ÇALIŞANLARINI İZLİYORSUNUZ.

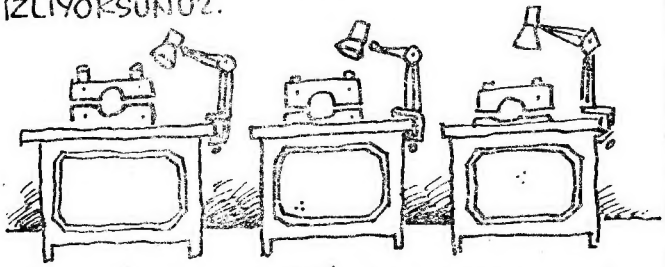

TÜH, UNUTMUŞUZ. SIFIR'IN DEV KADROSU ÜÇ GÜN ÖNCE KENYA'YA ALTI AYLIK BİR MESLEKİ İNCELEME GEZİSİNE GİTMİŞTİ. NEYSE, ONLARI DA İLERDE TANITIRIZ ARTIK.

SAİT MUNZUR

yaşı kadar ödülü olan bir karikatürcü

Sunçiça Bojinovska

SIFIR'a yaklaşık bir yıldan bu yana karikatür çizen Yugoslav sanatçı Sunçica Bojinovska ile Kumanova'daki evinde konuştuk. 1949 doğumlu olan karikatürcü Yugoslavya'nın belki de kalemi ile yaşamını kazanan tek sanatçısı. 18 yıldan bu yana sürekli karikatür çizen sanatçı için meslektaşları şöyle diyorlar: «Her ay bir ödül kazanan sanatçı».

Gerçekten de Sunçica Bojinovska bir yıl içinde üç değerli ödül almıştır. Belgrad fuarında düzenlenen «Kış büyüleri» adlı yarışmada en önemli ve en değerli ödülü aldı. Bunun yanısıra «Yej» mizah dergisinin düzenlediği «Dünyaya bakış» adlı yarışma da ödül alan sanatçı, son olarak Mayıs ayında İstanbul'da düzenlenen «Güzel Haliç» adlı, ünlü karikatürist Şadi Dinççağ adına düzenlenen yarışmada da üçüncülük ödülü almıştır.

— Karikatüre ilk ne zaman ve nerede başladınız?

— İlk karikatürümü 18 yıl önce şu anda çalıştığım «Osten» dergisinde yayımlandı. İlk yapıtımın yayımlanmış olduğunu görmek beni kamçıladı ve çalışmalarım daha bir yoğunlaştı. Sırasıyla «Mlad Boreç» ve «Studenski Zbor» adlı gazetelerde çizdim. Daha sonra da çizgilerim tüm Yugoslav gazete ve dergilerinde yayımlanmaya başladı.

— Yaşamınızı salt karikatür çizmekle kazandığınızı biliyoruz. Osten dergisinde çalışmaya başlamadan önce nasıl geçiniyordunuz?

— Doğrusunu isterseniz çok güç koşullar altında yaşadım. Uzun süre işsizdim. Tek geçimim de karikatür çizmekti. Aslında uzun yıllar «Osten» mizah dergisinin dış muhabirliğini yaptım. Ancak bu sürekli bir iş değildi. Şu anda bu derginin kadrolu çizeri oldum. Bu da beni çok mutlu ediyor.

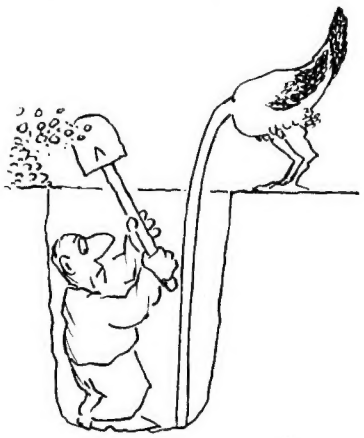

— Karikatürlerinizde daha çok hangi konulara yer veriyorsunuz?

— Önceleri seksi karikatürlere çok önem verirdim ve çizdiklerim bunlardı. Ancak sonraları çalışma çizgimi değiştirdim. Şimdilerde aktüalitel olayları içeren ve daha çok işçilerin haklı savaşımlarını konu alan ,siyasi türde karikatürler çiziyorum. Bu arada derginin istediği her konudaki karikatürleri çiziyorum.

— Geleceğe yönelik çalışmalarınızdan da söz eder misiniz?

— Bu yılın sonlarına doğru Üsküp'te bir sergi açmayı düşünüyorum. Bu nedenle de çalışmalarımı sergiye yönelik biçimde yapıyorum.

Abdullah YILMAZ

—— oOo ——

sait munzur

karikatürler

güldük yine de...

KAPKARA

Ersal BAYKAN

O kadar kara bahtlıydı ki, karanlık bir kasım gecesi Karaköy'de dünyaya geldi. Kâzımkarabekir ilkokulunu ve Karacaahmet ortaokulunu bitirdikten sonra karayollarına gece bekçisi oldu. Hergün kara kara düşünerek kara zeytini kara buğday ekmeğine katık etmek canına tak etmişti. Gece bekçiliğinden ayrılarak karaborsacılığa başladı. Bir anda sofrasındaki kara zeytinin yerini siyah havyar alıverdi. Ondan sonrası yürü yâ kulum...

Yaşamının en basit ayrıntılarını bile artık basından izlemek mümkündü. Herkes gibi o da sıfırdan başlamış, alnının teriyle kazanmıştı her kuruşunu. Zati bu gerçekleri herkes bilsin diye Avrupa'nın en ünlü romancısını getirtip babasının yaşamını yazdıracaktı.

Neydi kahramanımızın beğenileri?
Yemeklerden Karabacak dolmasını
Yemişlerden Karadutu
Çiçeklerden Karanfili
Hayvanlardan Karacayı,
kalbinin tüm karanlığıyla sever,
Karadır bu bahtım kara
Karagözlüm kar yağdırdın başıma
Karadır kaşların ferman yazdırır
Karanfil oylum oylum,
türkülerini dinlerken mest olurdu adeta.

Sanatla da çok yakından ilgilenirdi kara bahtlı dostumuz:
Romanlardan Kara Murat
Filmlerden Kara Maskeli Süvari
Şairlerden Karacaoğlan
Sanatçılardan Karaca Kaan
onu, enerji kısıntısının o benzersiz karanlığındaki mutluluklar diyarına sürüklerdi.

Tüm bunlardan anlaşılacağı üzere yaşamında en ufak beyaz lekeye bile yer yoktu. Yakın dostları tarafından gözlerinde ak olmadığı gibi dişlerinin dahi simsiyah olduğu rivayet olunur.

Yaşamı gibi sonu da karalarla bezenmişti dostumuzun. Bir gün Karaköy'de karayolundan karşıya geçerken karayolları kamyonunun altında kalarak can verdi.

Cenazesi kara cübbeli imamlar tarafından kara bir tabuta konularak Karacaahmet mezarlığında kara toprağa verildi.

———oOo———

NEYZEN TEVFİK

Doğruyu söyleme, vallahi kelepçe diline
Vurulur yoksa diline, yoksa gidersin yine gurbet eline

FUZULİ (Şikâyetname'den)

«Dedim Vakıf malını fazla kısmak vebaldir. Dediler paramızla aldık, bize helaldir. Dedim hesap sorarlarsa bu tuttuğunuz yolun kötülüğü bulunur. Dediler o hesap kıyamette alınır. Dedim dünyada da hesap sorulduğunu işitmişiz. Dediler ondan da korkumuz yoktur, şahitleri razı etmişiz...»

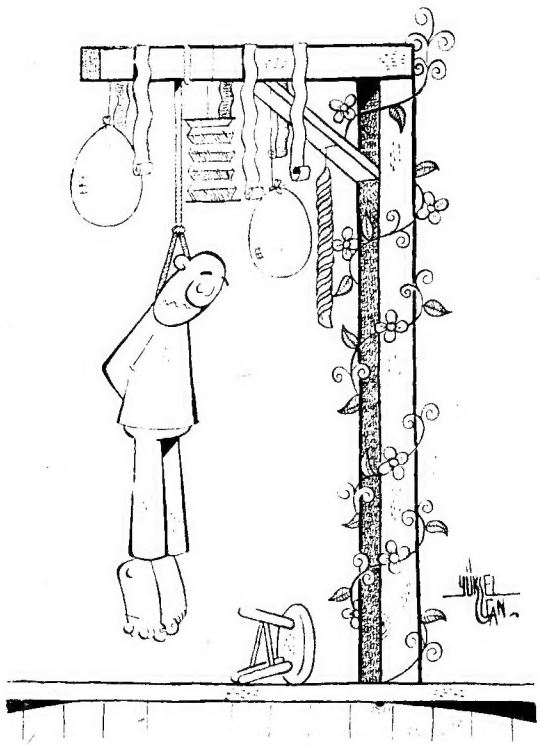

RUHSATİ

Sana bir destan söyliyem
Şaşasın Seyyit efendi
İntizar bilmem ki diyem
Şişesin Seyyit efendi

Babanı saymam sayıya
Seni benzettim ayıya
Kendi eştiğin kuyuya
Düşesin Seyyit efendi

Uçtun özeni özeni
Bana ettin bu düzeni
Mekânın katran kazanı
Eşesin Seyyit efendi

Ruhsati'ye emin kuldun
Bir kaz buldun iyi yoldun
Şeytanlıkta bir sen kaldın
Yaşasın Seyyit efendi

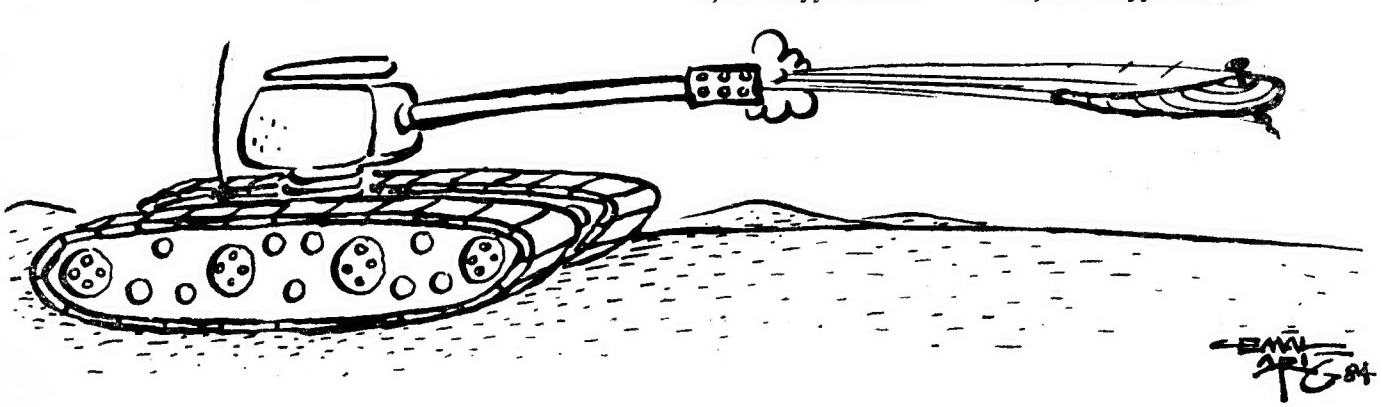

MUZAFFER İZGÜ'den bir öykü

ortadirek

Ayı ki ne ayı!

Anam olamaz, olamaz babam olamaz!

Aha bir ayı ki, nasıl desem, nasıl anlatsam, kocaman bir ayı. Nasıl girmiş kapıdan, nasıl eve yaklaştığından haberimiz olmamış, oturmuştuk böyle tandır yorganının altına, ben kardeşimin sırtını kaşıyordum, kardeşim benim sırtımı kaşıyordu, babam da tatlı tatlı sardığı cuvaresini içiyordu ki anam hızla koştu girdi odaya,

«Aha ayıdır!» diye bağırdı.

O şaşkınlıkla kapıyı kapamasını unuttu, kendini bulgurluğun üzerine hop attı. Biz, babam, şaşkın şaşkın birbirimizin yüzüne bakarken, ayının başı kapıdan göründü.

«Ulan aman!»

Anam çığırmıyordu.

«Yekinin hele, benim gibi yapın hele, canımızı kurtarın hele, ayı kızgın hele!»

Hiç duracak da ayıynan tatlı tatlı bakışacak zaman mı, babam fırlayıverdi atladı bulgurluğa, tuttu kolumdan beni, tuttu kolundan kardeşimi, çıkardı yukarıya. Ayı da bir güzel, babasının evi gibi girdi içeriye, odaya.

Yok yok, mümkünatı yok, insana düş gelir, hayal gelir, görmediğini gördüm der, duymadığını duydum der, ama bu öylesi değil. Ihıcak ayı bir metre, yarım metre ötemizde, eh bir buçuk metre altımızda. Bir de bakıyor ki kâfir bize dersin tanış. Hani çok önceleri biz bununla bir arada olmuşuz da, sonradan o bize kavuşmuş, amma biz niye öyle yüksek yere çıkıp da kaçmışız, ayı efendiyi «Amanın buyurlar, amanın hoşgeldinler« etmemişiz. O bize şaşkın bakıyor, biz ona. Ama hiç kalır ayının şaşkınlığı bizim şaşkınlık yanında. Dördümüz de ufak dillerimizi yutmuşuz, bakıyoruz ayıya. Ayı da bizi süzüyor, birer birer, yukarıdan aşağıya, aşağıdan yukarıya. Sanki dile gelecek, «Senin adın Bekir'dir, senin adın Kezban'dır, seninkisi he nedir?» diye konuşacak. Bak sen namussuza, yüzlerimize bakmayı bıraktı, şimdi de tandır yorganını arayıp altına bakıyor. Anam bir seviniyor, bir seviniyor ki. Babam sordu :

«Kız ne seviniyorsun?» Anam, yanıt verdi:

«Ya şimdi tandırın altında ateş olsaydı, ya ben külü dökmemiş olsaydım, şimdi bu ayı evi ateşe verirdi, cayır cayır yanardık.»

Babam :

«Heyc vallaha» dedi.

Oh, iyi ki ayı tandır yorganını araladı, iyi ki altına baktı, dilimiz çözüldü. Amanın korkudan sonra insanın dili bir çözülüyor ki, aha belki bin sarımlık yumak gibi. Kardeşim bağırdı :

«Babaa, ne işi var bu ayının evimizde?»

«Ne bilirim ki oğlum?»

Ayı, konuştuğumuzu görünce, yine yanımıza yaklaştı, hem o denli yaklaştı ki, uzansa deyecek, şöyle yekinse paçamızdan tutacak. Amma biz ondan hızlı davrandık, bulgurluğun en kıyısına kaçtık.

Babam, sanki ayı anlarmış gibi bağırdı :

«Ne istiyorsun ulan koca ayı?»

Ne anladı ya. Yo yo yanıt verdi, bir bağırdı ki, aha sahanlıklardaki tüm tencereler, sahanlar zangırdadı.

Bulgurluğun yanında yöresinde döndü, iri tırnaklarıyla ardını kaşıdı, burnunu kaşıdı, sonra homurdanarak yanımızdan ayrıldı. Gitti, ocağın yanındaki tencerenin kapağını açtı, anam bağırdı :

«Gözün çıka inşallah, koca bedenin kara yere gire inşallah, lan çocuklarımız rızkı ayıoğlu ayı...»

Ayı, tenceredeki ayranlı bulgur aşına avcunu daldırmış, yiyordu. Böyle üç dört avuçta bir tencere aşı tüketti, artanını da, boğazında düğüm düğüm kalası da, gığıl gığıl boğulası, hüpedek içti. Çok temizmiş gibi bir de ön ayaklarıyla ağzını sildi, yine aranmağa başladı.

Anam,

«Ana ana, ana!» derken, ayı buldu bizim pekmez tenekesini. Anam anam, güzel anam, nasıl toplamıştık dutları, nasıl kaynatmıştık kazanları, nasıl yapmıştık pekmezi, nasıl içine armut kuruları, elma kuruları atmıştık. Nolacak işte, ayı, pekmez içmiyor, sanki su içiyordu, koca kollarıyla kaldırdı yarım kalmış pekmez tenekesini havaya, dayadı ağzını bir ucuna, lık lık bile etmedi, lüp yutuverdi. Anam bağırdı ki, aha onun bağırışıyla da tencereler zangırdadı. Ama ayı hiç anlamadı, hemen pekmez tenekesinin yanındaki pestil torbasına el attı. O savanların üzerine sıcak dut ezmesini döktüğümüz, üzerine badem ler dizdiğimiz, başında beklediğimiz, kuruduğunda savanların üzerinden sıyırıp dürümlediğimiz pestillerimizi sanki kâğıtmış gibi yaladı yuttu ayı.

Anam bağırıyordu :

«Bekir şunu kovala hele!»

Babam anamdan çok bağırıyordu :

«Kolaysa sen kovala hele!»

«Yiyip bitirecek herşeyimizi, kışın gerisinde nedeceğiz Bekir?»

Babam, ayıya bakıyordu. Anam çok kızıyor, şöyle bir yekiniyor, san ki ayının üzerine atlayacakmış gibi yapıyor, sövüyör, sayıyor, garazlar, lanetler yağdırıyor, ama ayı bildiğini okuyordu.

Babam diyordu ki, «Yahu benim bildiğim ayı, yiyeceğini yer, çok buldu muydu kıçına sürermiş, amma bu namussuz bulduğunu yiyor, ne biçim ayıdır bu, nerde vetişmiştir?... Kezbaaan, bu ayı bizim anamızı şeyedecek!»

Ayı buldu yağ deppesini. Aha anam depmiş ki yağı ayazdan içine, kışın karında, soğuğunda bulgur aşının içine bir kaşık, tat verir, içimiz ısınır. Amma gel de ayıya anlat bunu, «Ahacık onu yeme bâri, bizim

bir kışki yiyeceğimiz». Anlar mı hiç? Avuç avuç, avuç avuç yaladı yuttu yağı. Kolunu bir sokuyor deppenin içine, içinde acık kalmış mı diye, gözü kör olasıca da, iki bebeği de avucuna akasıca...

Biz nasıl sövüyoruz, nasıl bağırıyoruz, nasıl beddualar ediyoruz, biz kızdıkça ayı yanımızda yöremiz de dolaşıyor, homurdanıyor, «Sizi gidi sizi» der gibi koca kıllı kafasını sallıyor, arada bir kocaman elleriyle göğsünde davul çalıyor, bağırıyordu. Ayı davul çaldıkça, babam:

«Namıssız hazmettiriyor!» diyordu.

Babam doğru söylüyordu, şöyle iki üç dakika davulu çaldıktan sonra, başlıyordu orayı burayı karıştırmağa. Onca tatlının ardından kuru soğanları bir bir ağzına atıyor, patatesleri çatlatarak yiyordu.

«Anam, «inşallah tarhana torbasını görmez» diyordu.

Hiç görmez olur mu? Hem alıyor, hem de nanik yapan kavgacı çocuklar gibi bize bakıyordu. Babam deli olmuştu, ağzından köpükler saçırta saçırta bağırıyordu:

«Yeme lan onu, bırak lan onu!»

Un tarhanasını avuç avuç yiyordu, arada bir parmaklarını da yalıyordu. Bir ara un boğazına mı kaçtı ne oldu, başladı aksırmaya, öksürme,e, babam,«Hı hı, geberirsin inşallah» dedi. Ama ayı bu hiç geberir mi, öksürürken bile tıkıştırmağa devam etti.

«Bu felaket nedir?»

«Nerden geldi başımıza?»

«Ulan ayıysan ayılığını bil!»

Babam, annem bağırdılar. Babam uzandı, sahanlıktan zorla bir tencere aldı, şöyle denk getirecek, ayının alnının ortasına atacak, attı. Aha gitti tencere duvara vurdu. Ayı kaptı tencereyi, kaptı kapağını, birbirine vura vura babama güldü. Yo gülmedi de güler gibi oldu, bir oynaması eksik, belki el çırpsak onu da yapacak.

Yere yattı, yüzükoyun, karnını yere sürdü, kalktı, göğsünü yumrukladı, bakınmağa başladı. Anam:

«Ne kodun ki hınzır dedi, bıraktın mı yiyecek birşey!»

Babam,

«Hiş, dedi, yufka ekmek var ya!»

Anam bağırdı:

«Abov unutmuşum hele. Onu da yedi miydi yandık. Bakmayın çocuklar ekmeklerden yana, bu namussuz gözden anlıyor, ne yana bakarsanız oraya saldırıyor.»

Bilmem, ben bakmadım, amma kardeşim baktı mı, ayı eliyle koymuş gibi buldu yufkaları... Anam bir başladı dövünmeğe, babam bir başladı dövünmeğe... Aha ağıt ki anamın ağıtı, ya ben ölmüşüm, ya da kardeşim...

«Auğlar yiyesin inşallah, yağlı kurşunlara gelesin inşallah, kan kusasın inşallah...»

Anam türkü söyler gibi, döne döne, uğuna uğuna bunları söylüyordu. Babam ağlamıyordu amma, anamdan farksız.

«Ne yediririm bunlara kış boyu, öldük bittik» diyordu.

Ayı, yufka ekmeklerin üçünü eline alıyor, çıtır çıtır kırıyor, üç lokmada, elleriyle ağzının bu yanından iterek, öteki yanından tıkıştırarak yiyordu. Nereden öğrenmiş arada bir, testiyi başına dikiyor, bir «Oh» demesi eksik, bizim yiyeceklerin köküne kibrit suyu döküyordu. Bir de geğirmesi yok mu, işte o zaman babam ayının üzerine atlayacak gibi oluyor, anam zor tutuyordu.

«Bırak Allahından bulsun.»

«Lan avrat buluyor buluyor, yiyeceklerimizi buluyor.»

Anam bitmiş, tükenmişti:

«Eh bundan sonra bok bulur» dedi.

Altımızdaki bulguru yiyebilmesi için ayının buraya çıkması, sonra kapağını açması, uzanıp bulguru tas tas alması, ancak daha önce bizi buradan indirmesi gerekliydi.

Ayı su içiyor, kapının yanına gidiyor, serinliyor, sonra kaldığı yerden orayı burayı karıştırmağa devam ediyordu. Ne bulursa ağzına atıyordu. Ocağın bu ucundaki torbada biraz ceviz varmış, çatur çutur yedi, birazz badem varmış kıtır kıtır yedi. Yarım kilo kadar toz şeker varmış, onu yaladı yuttu.

Ayı yattı... Nasıl yatış, bir elini başının altına koymuş, bacak bacak üzerine atmış, gözleri bizde, öyle mutlu, öyle rahat ki... Babam onu öyle gördükçe,

«Şeytan diyor ki, atıl şunun üzerine boğuver» diyordu.

Tepiniyordu babam bulgurluğun üzerinde.

Yarım saat mı uyudu ayı, yoksa bir saat mı, ahacık saatlar nasıl geçti bilmedik ki, bildiğimiz, biz şöyle bir deprensek, ayı gözlerini açıyor, başını kaldırıyordu. Onun için ne aşağı atlayabildik, ne de kaçabildik.

Uyandı ayı. Ayıya sabah kahvaltısı gerekli. Başladı dönmeğe odanın içinde. Oda oda değil, sanki bir dönümlük yer, ayı da üzüm zamanı bağa girmiş, dönüp duruyor odanın içinde, bir oraya, bir buraya. Bizim başımız dönüyor, onun başı dönmüyor. Ne bulursa, alıyor, kokluyor, tadıyor, yere atıyordu. Yiyecek birşey bulamayınca çıldırıyor, homurdanıyor, odanın ortasında dört dönüyordu. Bulgurluğun yanına yaklaşıyor, gözlerini gözlerimize dikiyor, bağırıyor, ellerini uzatıyor, kafasını sallıyordu. Anam bağırıyordu:

«Bitirdin namussuz, bizi de mi yiyeceksin, yedin işte çoluğun çocuğun kısmetini.»

Ayı durmuyordu, dönüyordu, fır fır...

Babam,

«Ah, dedi, amanın ah ki ah...»

«Babaaa!»» diye bağırdık iki kardeş, anam:

«Bekiir»» diye bağırdı.

Babam ne yapsın ki? Nasıl çığrınmayalım ki?

Ayı, bizim evin ortadireğini yakalamış, yakalamış da değil, aha böyle kucaklamış salla babam salla ediyordu. Ayı salladıkça, ev sallanıyor, duvarlar çatırdıyor, tencereler sahanlar bir bir yere düşüyordu. Sanki ev çok güçlü bir rüzgârın etkisiyle inliyordu.

Babam:

«Ulan evi yıkacaksın!» diye bağırıyordu.

Anam:

«Sallama bre namussuz!» diye bağırıyordu.

Ayı sallıyordu, Tüm gücüyle yakaladı ortadireği, sanki ağacından dut silkeler, elma silkeler gibi sallıyordu. Ev artık çatırdamıyor, gıcır gıcır ötüyor, bir o yana, bir bu yana gidip geliyordu.

Biz iki kardeş bağırıyorduk:

«Babaaa, ortadirek gidiyooor!»

Ayı, ayı gücüyle sallıyordu.

Bir gürültü, bir toz, bir duman, bir çığrış, bir bağrış...

Ortadirek yıkıldı.

Ih bize birşey olmadı, tozu toprağı silkeleyip çıktık, ama ayı gebermişti, hem de şiş karnı patlayarak.

—— oOo ——

unutulmaması gereken bir duyarlılık

ZEKİ BEYNER

Kapitalizm ,ülkemizde yalnızca sermayedar kapsamındaki rekabetçi niteliğini her dönemde olduğu gibi sanatçılar bağlamında da sürdürüyor.

Ekonomik darboğaz sanatçıların duygu yüklü, özverili, insancıl dünyasını öylesine çirkef bir dönüşümle bozabiliyor ki, artık sanatçılar sanat tarihi ile uğraşmayı, sanatsal tasalarla yaratabilmeyi bir yana bırakıp, üç kuruş kazandığı herhangi bir ekmek kapısını en yakın bir arkadaşına bile kaptırmama savaşımı verebiliyorlar. Sanatçılar arasındaki bu rekabetçi yapı, işi daha da fazlalaştırarak bir an önce gündeme gelme endişesiyle, televizyon reklamlarını aratmıyacak yapıda bir reklam kampanyasına bile dönüşebiliyor.

Burada suçu, ekonomik yapının çıkmazında mı, sanatçının parasızlığında mı, yoksa sanatçının parayı sevmesinde mi (!) aramak gerekir bilemiyorum?

Fakat herşeye karşın, tüm bu gerçeklerin dışında, kişisel tavrından tutun da sanatsal tavrına kadar hiçbir şeyden ödün vermeyen ve doğasında hep doğruyu, güzeli aramak olan birini biliyorum ki bu «Güzel İnsan» ZEKİ BEYNER'dir.

Zeki Beyner'in rekabetçi bir yapıya sahip olmadığı yazgısından mıdır bilinmez, kendince rekabetsiz bir ortamda dünyaya gözlerini açmıştır. Çünkü, O'da ünlü bir zenginimizin, babası gibi hamallıkla başlamıştır, yaşamsal serüvenine. Ama şimdi, Zeki Beyner para yüklü bir dünya yerine yine parasız, daha da önemlisi rekabetsiz, düpedüz nesnel, bu nesnellikle koşut hüzün dolu dünyasını kurmuştur. O Leonardo'nun dediği gibi «Her güzelliğin insanda öldüğünün, ama sanatta ölmeyeceğinin» duygusuyla sanatsal ve yaşamsal ikilemini kurmaya çalışmaktadır.

Zeki Beyner'in yaşamı şiir duyarlılığında bir roman gibidir. 1936 yılında dünyaya gelmiş, küçük yaşta annesini ve babasını yitirmiştir. Bu nedenle okul yüzü görmeden tuğla harmanlarından, bez fabrikalarına, su satmaktan hamallığa kadar her işte çalışmıştır. O gerçekleri yaşadıktan sonra şimdiki yaşamında da o sıradan, alçak gönüllü hüzünlü insanların dünyasını yaşamakta ve çizmektedir. O toplumsal gerçekler, bir zamanlar yaşadığı insanların yüreğiyle özdeş bir karşı koymada göstermiştir kendisini. Ama o tavır bireysel değil hep çizgisel bağlamda kalmıştır. Çünkü o somutluklar, bireysel konumda hep alçak gönüllü, sevecen ve olgun bir niteliğe bürünmüştür, Zeki Beyner'de.

1956 - 57 yıllarında başladığı çizerlik yaşamına Akbaba'da sigortasız olarak on yıl sürdürmüştür. Daha sonraları on yıl kadrolu olarak Akbaba'da çizerlik yaşamını sürdüren Beyner, şimdilerde Çarşaf dergisinde çalışmaktadır. Zeki Beyner'in şimdiye kadar çalışmadığı dergi hemen hemen kalmadı. Ayrıca «Keşkül-ü Fukara» adlı bir albümü yayımlandı.

Zeki Beyner az konuşur, çok çizer. Öğretecekmiş değil de, öğrenecekmiş tavrıyla konuşur. O «gereksiz taramalardan» değil, gereksiz hırstan, kıskançlıktan, rekabetten bahseder bizlere. Kendi kuşağı gibi olmayalım diye.

Necati ABACI

PİR SULTAN

«Yürü bire Hızır Paşa
Senin de çarkın kırılır
Güvendiğin padişahın
O da bir gün devrilir»

«Ah şu hikâyeciler yo kmu! Faydalı, hoş, ruh okşayan yazılar yazmazlar da şunu bunu karıştırıp, ortaya dökerler. Elimden gelse, topunun yazı yazmasına engel olurdum. Nedir bu; okursun okursun... alır seni bir düşünce... Aklına saçmasapan şeyler gelir. Vallahi yazdırtmazdım bunları, hepsini yasak ederdim.»

Prens V. F. Odoyevski

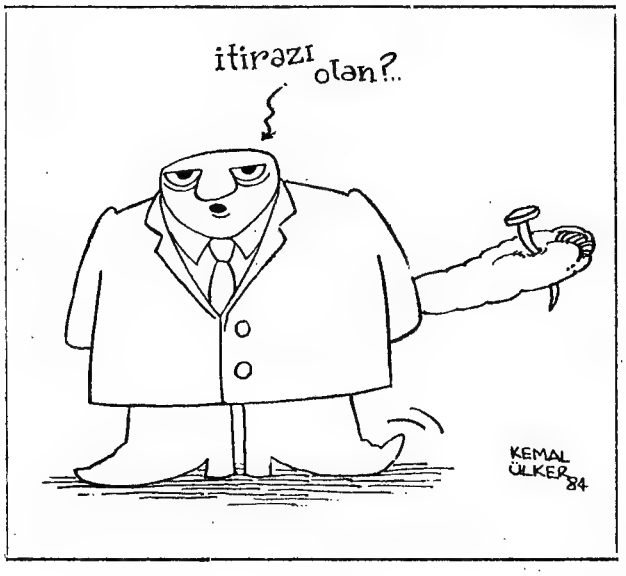

SABRİ ÜLGENER

«Müdahane-i âliman, yalnız belli bir çağın ve çevrenin malıdır da o çağla birlikte tarihe mi kavuşmuştur? Herkesin suspus kesildiği bir istibdad ortamında aydın ihaneti devlet kapısına sokulma ve sofrasından pay alma biçiminde bir «müdahane» şeklini almıştır da çağımız demokrasilerinde tenkit ve gereğinde düzene karşı çıkış aydına «müdahane»yi unutturmuş, onu tarihin derinliklerine mi gömmüştür?

Evet demek kolay olmayacak! İşin gerçeği şudur: «Müdahane» hiç bir zaman kalkmamış, olsa olsa şekil ve muhatap değiştirmiştir. Tek şahsa veya onun başını çektiği ikbal kervanına yaranma ve yaslanmanın yerini burada belli olmayan kollektif bir varlığa «müdahane» halini almıştır. İşçiye, sendikalara, öğrenci örgütlerine, seçmen kütlesine, henüz tam şekillenmemiş bir okuyucu çevresine yanaşma ve yaslanma! Sonunda hangisine kimin sahip çıkacağı açık artırmaya çıkarılmış bir hoşgörünme yarışı ve kavgası ile belli olacak.»

(Müdahane: Dalkavukluk)

İZİNDEYİZ

Bu sözü sağlığında vermiştik
Ulusça el eleyiz, yolundan gideceğiz.
Göbeklerimiz şişti, koltukta yata yata,
Bir uyansak uykudan, bak neler edeceğiz.

Daha anlaşılmadı, kiminleyiz, nerdeyiz,
Ruhun müsterih olsun, bıraktığın yerdeyiz.

Yerimizden memnunuz, kıpırdamadık bile,
Yaşayıp gidiyoruz, kâh ağlaya kâh güle.
Yok oldu dürüstlükler, işimiz kökten hile,
Böylesi daha iyi, bilimi nedeceğiz!

Bir üşüdük ki sorma, ayazdayız kardayız,
Ruhun rahat eylesin, bıraktığın yerdeyiz.

Oynatamaz hiç kimse, çivi gibi çakıldık,
Çokları şişmanlarken biz fakirler döküldük.
Cılızlaştık bir görsen, örselendik, büküldük.
Dibini bulana dek eşeyip dideceğiz.

Her yerden çıkıyoruz, kolaydayız zordayız,
Ruhun şâdolsun atam, bıraktığın yerdeyiz.

M. DEMİRCİ

Yarasızlığın Yarası

MUSTAFA DEMİRCİ

Dedem, halâ sözü en geçerli kişidir evimizde. O ne isterse olur. Doksan yıllık ömründe gördüğü değişimler onu etkilememiş, katı yargılarını yumuşatamamıştır. En küçüğümüzden en büyümüze kadar, onun gözüne girmek için nelere katlanmayız...

Sandığınızdan da kalabalık bir aileyiz. Amcalarım, halalarım, teyzelerim çocuk sayılarına birer, ikişer daha ekleyerek köye gelince, kargaşa her yılkinden daha da fazlalaştı. Büyük amcamın şaşırıp, teyzemin yatağına girmesi, ortanca halamın, dedemin yanında yatması, bu kalabalık evde yasal düzenleme yapılmasını zorunlu kıldı. Bir akşam yemeğinde dedem boğazını temizledikten sonra:

«Bu evde dirliği, düzenliği sağlayacak bir yasa yapılmalı?» dedi. «İçinizden biri, evin konumunu, ekonomik durumunu, değer yargılarını gözönünde bulundurarak bir yasa taslağı hazırlasın. Gereken yerleri ben düzeltirim.»

Gözler, yapmacık da olsa, hayranlık dolu bakışlarla ona çevrildi. Onun gözüne girmek için, en büyük fırsatın bu olduğunu hepimizz biliyorduk.

«Bu konuda deneyimli olduğum için yasayı ben hazırlayayım» dedi büyük amcam. «Sizler de bilirsiniz ki bu konularda deneyim çok önemlidir.»

«Akıl yaşta değil kafadadır» dedi küçüğü.

«Çocuk ve bayan sayısı fazla olduğuiçin, onları ben daha iyi tanırım» dedi teyzelerimin büyüğü. «Bu konuda bana tam yetki verilmeli. Yoksa hazırlamam.»

«Hazırla diyen mi oldu?» dedi en küçük amcam. «Sen bir kere elinin hamuruyla erkek işine karışma. Daha yasayı erkeklerin hazırlaması gerektiğini bile bilmiyorsun. Sen hazırlasan yasa değil, masa hazırlarsın. Onu da erkekler istediği zaman.»

Kulaklarına kadar kızaran teyzem «erkek oldunuz diye padişahın sol şeyi olmadınız ya...» dedi.

Konuşmalar uzayacaktı belki ama altı yaşındaki kardeşim «istersen ben hazırlayayım dedeciğim» diyerek araya girdi.

Küçük teyzemin dört yaşındaki kızı «ben de yapacağım» diyerek el çırptı.

Konuşmaların uzayacağı anlaşılınca, dedem bir el hareketiyle sus turdu herkesi. Bakışlarıyla hepimizi teker teker inceledi. En sonunda da bana dönerek:

«Bu tasarıyı sen hazırlayacaksın» dedi. «Hem de yarın akşam yemeğine kadar.»

Korkudan kimse karşı çıkamadı. Onun gözüne girme olanağım doğduğu için uçuyorum sevinçten. Bu, benim evde saygınlığımı artıracak ilk ve son fırsattı. Belki de ömrümce elime geçmeyecek bu fırsatı en iyi biçimde değerlendirmeliyim. Yasayı rahatça hazırlamak istediğimden, bir oda hazırlattırıp, oraya geçtim. Evdekilerin varlığı önemli değil. Tek amacım dedemin gözüne girip, güvenini kazanmak. Bu ereğe ulaşmam için, onun istekleri doğrultusunda bir yasa hazırlamamın gerekli olduğunu çok iyi biliyorum

Gece sabaha kadar uyumayarak, hazırladım taslağı. Akşama kadar da üzerinde çalışıp, çıkarmalar, eklemeler yaptım. Dedemin gözüne gireceğimden, oturamıyorum yerimde. Zaman yaklaştıkça heyecanım artıyor... Ve sonunda beklenen an geldi. Masanın üzerine koyduğum taslağı, can kulağıyle dinlemek için, karşıma sıralandı herkes.

Boğazımı temizleyip, bir bardak su içtim. Erken kazanmanın gururunu taşıyan bakışlarla, hepsini teker teker süzdüm. Heyecanımın yatışması için, önümdeki taslakla biraz oyalandıktan sonra, başımı yavaşça kaldırıp «ailenin sayın üyeleri» dedim.» «Bu yasa, bu berbat karışıklığı düzene sokmak için hazırlanmıştır. Herkesin buna kesinlikle uyması gerekir.» Hiç itiraz eden olmadı. Onların suskunluğu cesaretimi artırıyor. «Ne bu yahu.» dedim sertçe. «Evden çok darülacezeye benziyor. Olmaz böyle şey...»

Konuşmama devam edecektim ama, dedem «oku» emrini verince, kesmek zorunda kaldım. Bir - iki kez yutkunduktan sonra ilk maddeyi okudum.

«Dedemin bu evin ezelî ve ebedî sahibi olduğu, onun büyüklüğü tartışmasız olarak kabul edilecektir. Hiç kimse dedemden izin almadan, yürüme, oturma ve düşünme eyleminde bulunamaz. Kimin nasıl davranacağı, gerektiği zaman çıkarılacak yönergelerle belirlenecektir.»

«Çüşşş» diyen büyük amcam, sessizliği bozan ilk kişi oldu. «Ne yani» dedi «helaya giderken de mi izin alacağız?» Dedem onu susturunca, ben devam ettim.

«Ekonomik krizden fazla etkilenmememiz için, bir ayın üçte ikisi akşamı, yalnız bulgur pilavı yenip, ayran içilecektir. Yereyağı, balı ve kaymağı da yalnızca dedem yiyecektir.»

«Ohaaaa» dedi teyzemin küçüğü. «Kundaktakilere nasıl yedireceğiz bulgur pilavını? Üç aylık bebe, pilav yiyip, ayran içer mi?»

Dedem ona sertçe bakınca, başını öne eğdi. Dedemin davranışı güç verdi bana.

«Aile bireyleri arasında düşünce ayrılığı yaratacağından, konuşmalar uzayıp, iş kaybına neden olacağından, ikiden fazla insanın bir arada olması kesinlikle yasaktır.»

«Eşşşecek eşşek» dedi büyük teyzem. «Öz çocuklarımızın yanına da mı varamayacağım? Kundaktaki ikizler ağlayınca, birisini de sen emzirirsin o zaman.»

Lütfen yasaya saygılı olalım diyerek ,bir başka maddeye geçtim.

«Hiçbir kişi düşüncesini, bir büyüğünü atlayarak, başkasına söyleyemez. Evin durumu hakkında yorum yapmak, öneride bulunmak, kısacası bu konularda konuşmak, hatta düşünmek bile yasaktır. Herkes kendisine verilen görevi yapmakla yükümlüdür. Çevre ve dün-

yadaki olaylar hakkında düşünmek, bütünlüğü zedeleyeceğinden, yasaktır. Kendinden büyük kimse olmadığından, dedem her istediğini söylemekte, yapmakta ve düşünmekte serbesttir.» Çabucak bir yudum su içip, devam ettim. «Bu yasağa uymayanlar evden çıkarılacak, aldıkları yardım anında kesilecektir.»

«Beygirrr»» diye bağırdı ortanca amcam. «Niyetin anlaşıldı. Hepimizi de evden kovdurup, servete konacaksın.»

«Bir insanın düşünmesi ne zamandan beri suç sayılıyor?» dedi ortanca halam «Beynimize zincir mi vuracağız? Sonra... Sözden anlamaz çocukları nasıl susturacağız zorla?»

«Susun» dedi dedem. «Aferin sana, devam et bakalım.»

«Bayanlar istenen her şeyi, koşulsuz yerine getireceklerdir. Yemeği erkeklerden sonra yiyecekler, çocuklarla ilgilenip, susmalarını sağlayacaklardır. Dedem hiç bir yer ve koşulda rahatsız edilmeyecektir.»

«İnsanlığını yitirdin iyice, gerçek yüzün ortaya çıktı» diye bağırdı büyük amcamın büyük kızı. «Bizler hiç mi insan değiliz? Ataerkil aile kurallarını tam olarak getir de, özlemlerini çektiğin çağdışı uygulamalarına kavuşmuş ol.»

Onun konuşmalarını ciddiye al madığımı anlatan bir bakış fırlattıktan sonra ,diğer maddeye geçtim.

«Evin içinde olanlar, kesinlikle dışarıya aktarılmayacaktır. Dedem her yerde istediği biçimde konuşmakta serbesttir.»

«Vay kara sığır vay...» dedi büyük amcam. «Konu-komşuyla hiç mi konuşmayacağız. Çevremize savaş mı açalım yani?»

«Dostlarımız olan Rafa dizdim fincani, Şeyh ül yaleli ve Faysal el Foşiriğin güvenlerini kazanmak için, onların düşmanı olan Sürtük Simon, ayda iki kez kınanacaktır. Ancak, Sürtük Simon'un dayısı Sam Reguşu kızdırmamaya özen gösterilecektir. Bizim her zaman onlardan yana olduğumuzu anlatacak, el altı elçileri gönderilecektir. Cazibe önemli olduğu için, bu işe küçük teyzem görevlendirilmiştir.»

«Yuh ulan yuuuhhh» dedi ortanca amcamın büyük oğlu. «Ulan sen kendini devlet anayasası yapan Çaldıkaçtı mı sanıyorsun?»

«Ben çekiciliğimi kullanırken, sen de başında boynuzlarla dolaşırsın güzelce» dedi küçük teyzem. «Senin için de iyi olur. Yanına kimse yaklaşamaz hiç olmazsa...» Bir kahkaha atarak devam etti. «Yalnız şapka takman güçleşir.»

Küfür için ağzımı açarken «susun be...» diye çıkıştı dedem. Hafifçe bozularak, okumaya devam ettim.

«Tarlaları ekime hazırlamak, kayısı alım - satımını başlatmak, suları toplayıp, havuz yaptırmak için gerekli ekonomik gücün bulunmasından küçük amcam sorumludur. Bu konuda kendisine tam yetki verilmiştir. Şantaj, tehdit ve dolandırıcılık dahil ,her yolu denemek te serbesttir. Bütün bunlardan doğacak cezaları da aile şerefi için, yine kendisi göğüsleyecektir. Dedeme küçük de olsa bir eleştiri gelmemesi için, çaba harcanacaktır.»

Bu kez de küçük halanın büyük kızı «kargaları bile güldürdün enayi» diye bir kahkaha attı. «Bunları kurbağalar bile duysa, gülmekten çatlardı.»

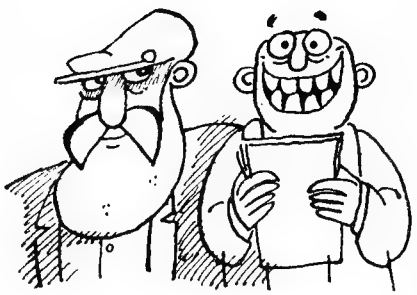

«Çarşıdan alış-veriş izne bağlıdır. Dedemden habersiz tek lira bile harcanamaz.»

«Oşşştt» dedi küçük teyzem. «Çocuğun maması da mı izinle alınacak?»

«Mevsim sonu hasat töreninde kesilen tavukları, dedemle ben yesikten sonra, deniz kenarında geçireceğim iki haftalık tatilin parası da ailece temin edilecektir. Tatil fonunu oluşturabilmek için, herkes eşit ölçüde katkıda bulunmak zorundadır. Benim bu tatili hak ettiğim, önkoşulsuz kabul edilecek, bu konu hakkında tek sözcüklü eleştiri bile yapılmayacaktır.»

«Ürüme köpek ürüme» diye, yine küçük teyzem bağırdı. «Ne kadar ürüsen de boşa gidecek. Yalayacak kemiği boşuna arıyorsun. Hiç bekleme kemik atmayacağım.»

Dedemin bakışı bile susturdu onu. «Devam et» işaretini alınca, okumaya başladım.

«Kılık ve kıyafet, aile onurunu zedelemeyecek biçimde olacaktır. Her yerde, tarlada, harmanda, kayısı toplamada, odunda bile, pantolonlar ütülü ve kravatlı olunacaktır. Her sabah tarlaya giderken, günlük tıraş olunacak, ayakkabılar boyanacaktır. Bunlara uymayanlara yardım kesme cezası uygulanacaktır...»

Salondan öyle bir kahkaha yükseldi ki, istemeyerek kesmek zorunda kaldım. Tepkiler son derece yüksek seldi. Bu arada dedem yerinden kalkıp, herkesin kuşkulu bakışları arasında bana doğru yaklaştı. Yanıma gelip, alnımdan öptü. Dudaklarım sevinçten gerilmek üzereyken de, suratıma bir tokat indi. «Bu» dedi «senden başkasını insan görmediğin için. Sana bir saat süre tanıyorum evi terketmen için. Ola ki bir daha dönmeyesin...

Evden kovulalı bir yıl oldu. Dedem yumuşamadığı için dönemiyorum. Bir lokantada bulaşıkçılık yaparak, onun bağışlayacağı günü bekliyorum.

—— oOo ——

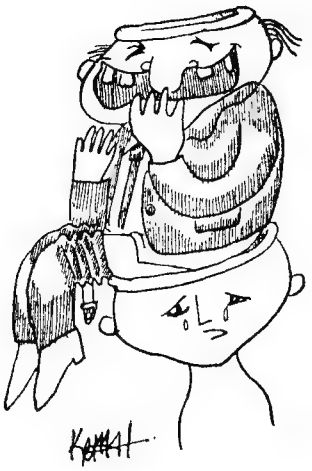

SİNEMACI YILMAZ GÜNEY

Öykü yazarı, romancı, senarist, sinema oyuncusu ve sinema yönetmeni Yılmaz Güney öldü. 1950'li yılların sonlarında yönetmen yardımcısı ve oyuncu olarak sinemaya başlayan Güney, 1968 yılından itibaren Türk sinemasında belirleyici bir rol oynadı. Umut'tan önce yönettiği filmler sinema yazarlarının ilgisini hiç çekmedi. Ancak sinema seyircisi Yılmaz Güney'in yönettiği filmlere coşkuyla yöneldi. Bu önemli bağlantı geleneksel yerli sinema seyircisinin Güney'in sonraki filmleriyle de yoğun ilişki kurmasını sağladı.

Güney, ilk tavizsiz filminin Umut olduğunu belirtir. Hatalarına bile cesaretle sahip çıkan yönetmen, belki de sineması üzerine en nesnel eleştirileri bizzat kendisi yapu. 1968 yılında çektiği Seyit Han filmi, sonraki filmleri ile öncekiler arasında önemli bir halka oldu. Seyit Han, geleneksel yerli sinemaya yatkın ve onu aşmış yanlar taşıyan önemli bir filmdi. Geleneksel düşünceleri yadırgatmadan aşmayı deneyen Seyit Han, Umut'a giden yolu açtı. Seyit Han kalıplaşmış değer yargılarını zorlamanın başlangıcıydı. Umut ise 1970 yılında kimi toplumsal gerçeklikleri başarıyla sergileyen soğukkanlı bir denemeydi.

Özgürlüğüne kavuştuktan sonra çektiği Arkadaş filmi sonradan çok eleştirildiyse de, 1974 - 1975 yılında gösterildiği zaman olumlu eleştiriler aldı. Bu olumlu eleştiriler, ilginçtir. Sadece toplumcu ve demokrat yazarlardan gelmedi. Yılmaz Güney'in sinemacı kişiliği ile düşünsel yaklaşımının önemi vurgulandı ve bizim insanımıza ilişkin gözlemlerinin gerçekçi olduğu belirtildi bu eleştirilerde. Kendisinin çekemediği Endişe, İzin ve bir başka yönetmen tarafından tamamlanan Zavallılar filmlerinde ülkenin önemli toplumsal sorunları irdelendi. Bir gün Mutlaka filmi ise genellikle yönetmene olumlu bir şekilde yaklaşan çevreler tarafından açıkça eleştirildi. Bir Gün Mutlaka, Yılmaz Güney hakkındaki farklı değerlendirmelerin başlangıcını teşkil etti. Bu filme yönelik eleştiriler yapıtın kültürel boyutunu atlayarak siyasal tercihini hedef aldı.

Daha sonra sırasıyla Sürü, Düşman ve Türkiye'de henüz gösterilmeyen Yol, genç kuşak yönetmenlerinden en yetenekli ikisi tarafından çekildi. Bu film lerdeki genel yaklaşımıyla Yılmaz Güney, oturmuş, soğukkanlı ve gerçekçi sinema anlayışında mesafe kattettiğini, sinemasının olgunlaştığını kanıtladı. Yurt dışında çektiği en son filmi Duvar'ın ise kötümser bir atmosferi olduğu belirtildi. Öykülerinden birine «Yasaklar Hiç Bitmeyecek» başlığını koyan Yılmaz Güney'in oyuncu olarak katıldığı Kızılırmak - Karakoyun ve Hudutların Kanunu adlı filmleri (1966 - 1967) Türk sinema tarihinde önemli yeri olan filmlerdi.

Tepkisel çıkışları soğukkanlı saptamaların arasına ustaca yerleştiren sinema anlayışıyla Yılmaz Güney ,Türk sinema tarihinde önemli bir işleve sahiptir. Kendinden sonra gelen kuşağa bıraktığı olumlu miraslardan biri de budur.

Hayatın her alanında esin kaynağı olan Yılmaz Güney, sineması kimi ilkel öykünmelere yol açmışsa da ayrıntılı olarak değerlendirilmesi gereken zengin bir potansiyel görünümündedir. Temennimiz Güney, sinemasının özgürce değerlendirilebileceği ortamın tüm kurallarıyla oluşmasıdır. Çünkü Yılmaz Güney'in sineması Türkiye'nin hiçbir döneminde nesnel olarak incelenmedi. Güney sineması, üzerinde tekrar tekrar durmayı gerektirecek derinliktedir. Koşullandırmayı aşmaya çalışan bir sanatçıyı koşullara teslim olarak incelemenin hiçbir anlamı ve dürüst yanı yoktur.

Hıdır HAKKI

——oOo——

H İ Ş T

(Basın özgürlüğü (!) şerefine)
hişt dersin
hişşşt der
lan dersin
ulan der
düzeltmek mi istersin
düzeltilirsin azizim
çetrefilli bir iştir bu
ayvayı yersin
nane filan çiğnersin

Cevat AKKANAT

—— oOo ——

Sayın Özal el sürmezse
«Beyt-ülmal»e ve de mülke
«İşbitiren» bıyıklılar
Cennetine (!) döner ülke.
IMF'nin «fetva» sıyle
Tencerede pişirdik su.
Çoğunluklar (!) ananas yer
Azınlıklar dutkurusu.
Sarmaşık gül (!) gibi Dolar
Sarar iken köyü kenti,
Dilenciler yeğler oldu
Emeğine (!) karşı Sent'i.
Hastadan çok, cüzdan bekler
Ak zülüflü kimi hekim.
Teşhisi pek çabuksa da
«Hazâkati» ağır çekim.

Nezihi GÜLCÜOĞLU

VELİ ŞEVKEDOV ÖLDÜ

Kendi çizgisiyle Veli Şevkedov.

Türk asıllı Bulgar çizer Veli Şevkedov'u geçtiğimiz günlerde yitirdik.

1945 yılında Bulgaristan'ın Razgrad sancağının Bisertsi köyünde doğan Veli Şevkedov, ilk öğrenimini aynı köyde tamamladı. Daha sonra Sofya Güzel Sanatlar Akademisini bitirdi.

İlk karikatürleri 1961 yılında yayınlanan Veli Şevkedov ölümüne kadar bu işi sürdürmüştür. Bu arada afiş çizimi ve çocuk kitapları resimlemiştir.

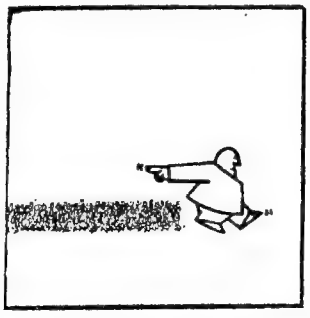

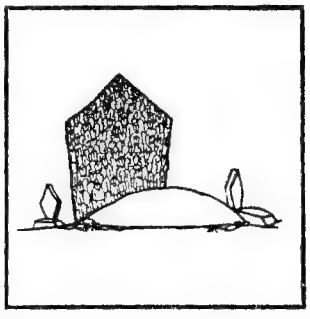

Sofya'da genç yaşta yaşamını yitiren Veli Şevkedov kişisel sergilerinin yanında birçok karikatür yarışmasına katılıp bu alanda ulus lararası başarılar elde etmiştir. Nasreddin Hoca karikatür yarışmalarına da katılan sanatçı, geçtiğimiz yıllarda Türkiye'yi ziyaret etmişti. Ülkemiz çizerlerinden Turhan Selçuk'u çok beğenen ve seven Şevkedov çocuklarından birine Turhan ismini koymuştur.

Bulgaristan'ın ünlü dergisi «Strchel»e devamlı çizen Veli Şevkedov evli ve iki çocuklu idi.

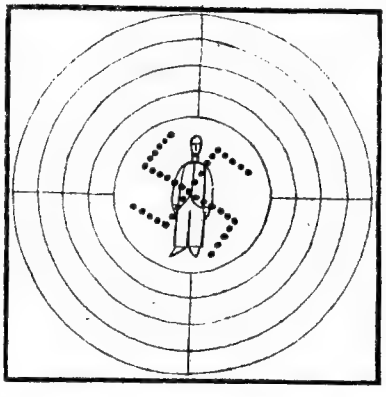

KARİKATÜR YARIŞMAMIZ SONUÇLANDI

Sergimizin düzenlediği «SANSÜR» konulu 1. karikatür yarışması sonuçlandı. Ferruh Doğan, Tan Oral, Turhan Selçuk, Tonguç Yaşar ve Sait Munzur'dan oluşan seçici kurul sonuçları şöyle belirledi. (Seçici kurulda yer alan Haslet Soyöz'ün değerlendirmesi elimize ulaşmamıştır.)

Birinciliğe değer yapıt bulunamamıştır.
İkinci : CEM ÖZ
Üçüncü : ABDULLAH ORHAN
Özel Ödüller
Dost Sanat Ortamı Özel Ödülü :
ERDOĞAN KARAYEL
Onur Yayınları Özel Ödülü :
İBRAHİM TUNCER
Bilim Kitabevi Özel Ödülü :
BOZKURT BELİBAĞLI

Ödül kazananların daha geniş tanıtımı, ödül töreni ve sergiyle ilgili ayrıntılı bilgileri önümüzdeki sayıda vereceğiz.

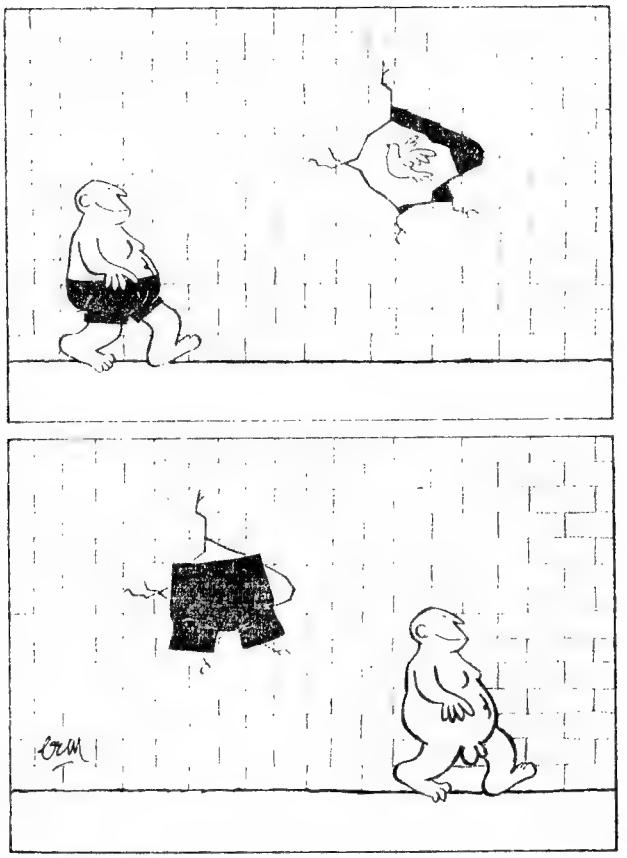

Cem Öz'ün ikincilik ödülünü alan karikatürü

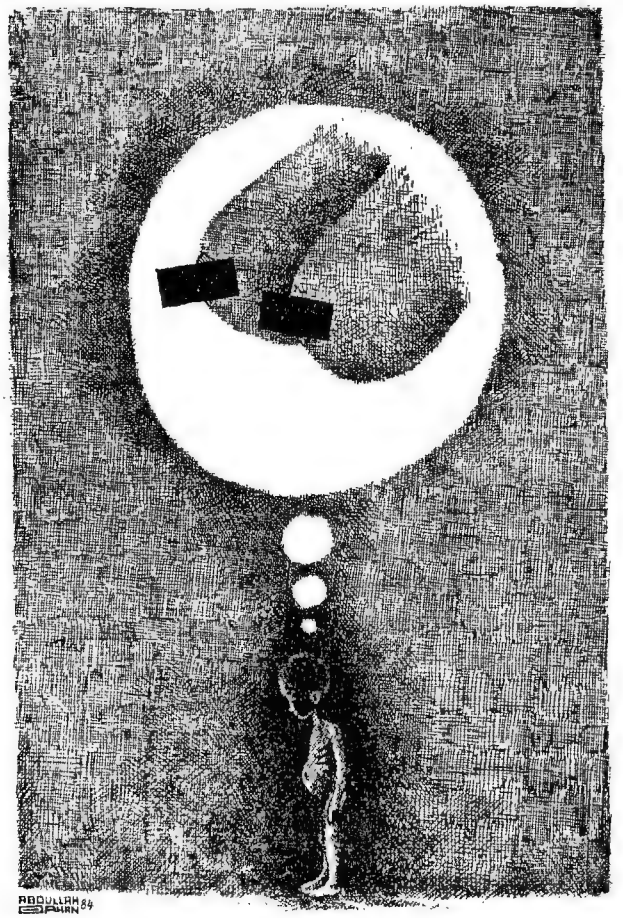

Üçüncülük ödülü Abdullah Orhan'ın

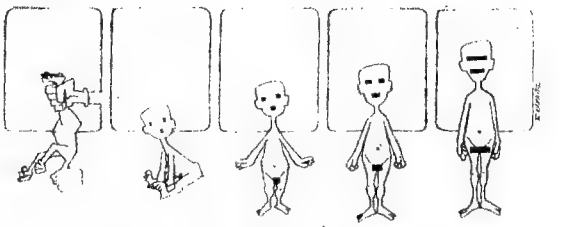

Dost Sanat Ortamı Özel Ödülü, Erdoğan Karayel

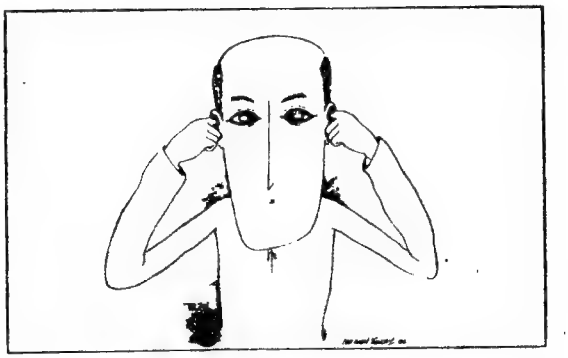

Onur Yayınları Özel Ödülü, İbrahim Tuncer

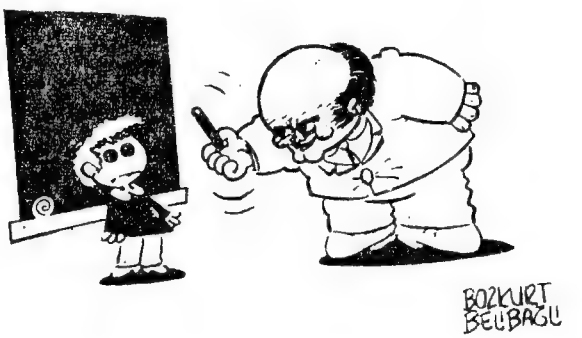

Bozkurt Belibağlı, Bilim Kitabevi Özel Ödülü

Osten dergisi karikatür yönetmeni Vlado Jociç ile bir söyleşi

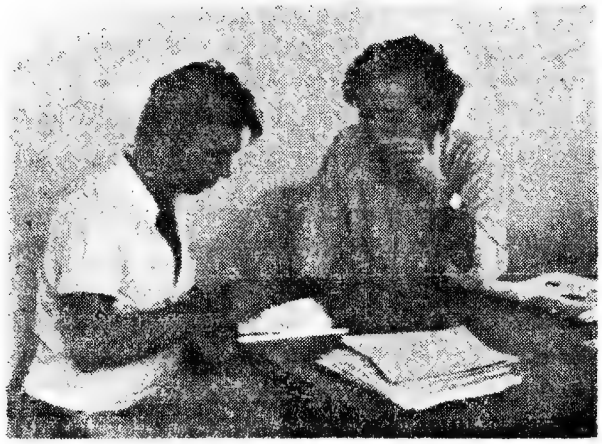

Abdullah Yılmaz, Vlado Jociç ile (sağda) görüşürken.

Yugoslavya'nın Üsküp kentinde her onbeş günde bir yayımlanan ünlü mizah dergisi «OSTEN» in karikatür bölümü yönetmeni olan ve Yugoslavların oldukça ünlü karikatüristi Vlado Jociç ile bir söyleşi yaptık. Ancak bu söyleşi mizah üzerine değil, SIFIR ile OSTEN arasında olabilecek bir yakınlaşma ve işbirliği ile ilgilidir.

— SIFIR okuyucularına kendinizi tanıtır mısınız?

— 1939 doğumluyum. 1960 yılından bu yana da karikatür çiziyorum. Pek çok ödül aldım, halen Osten'in karikatür bölümünü yönetiyorum.

— Bugüne kadar ülkemizdeki mizah dergileri ile diğer ülkelerde yayımlanan mizah dergileri arasında belirgin bir yakınlaşma ve işbirliği yapılmamıştır. SIFIR olarak OSTEN ile bir işbirliği ve yakınlaşma içine girmek istiyoruz. Bu konudaki görüşlerinizi söyler misiniz?

— Böyle bir öneride bulunduğunuz için gerek size gerekse derginizin sorumlularına içtenlikle teşekkür etmek istiyorum. Gerçekten dünya ülkelerinde yayımlanan her tür sanat dergileri arasında bir yakınlaşma ya da işbirliğini görebilmek oldukça güçtür. Ancak mizah oldukça güç bir sanattır. Her ülkenin insanlarının yapıları ve mizah sanatına olan yaklaşımları farklıdır. Kaldı ki Yugoslavya ile Türkiye arasında uzun yıllara dayanan bir kültürel ilişki vardır. Bu beşyüz yıl öncesine dayanmaktadır. Bu nedenle gerek mizah dalında gerekse sanatın diğer dallarında işbirliği yapmak olasıdır. SIFIR'ı çıktığından beri izliyoruz. Hattâ kadromuza alınan Bayan Sunçica Bojinovska da zaman zaman derginize çizmektedir. Bu bile işbirliğinin önemli bir başlangıcı sayılabilir. Biz Osten dergisi olarak her türlü anlaşmaya ve her türlü işbirliğine hazırız.

— Peki, bu işbirliği nasıl olabilir? Başka bir deyişle ne tür bir işbirliği yapılabilir?

— Örneğin Osten'in bir sayısını tamamen sizlere ayırabiliriz. SIFIR da aynı şeyi yapabilir. Bu tür gelişmeler önceden mektupla halledilebilir. Daha sonra dergimizin birkaç sorumlusu SIFIR'ı ziyaret eder, SIFIR'ın yazar ve çizerleri ya da sorumluları OSTEN'i ziyaret eder. Sizin buraya kadar gelip bizi SIFIR adına ziyaretiniz bile işbirliğimizin başlangıcı olarak kabul ediyoruz. Ayrıca biz Üsküp'te bir karikatür sergisi açabiliriz. Ancak aynısı Ankara'da ya da İstanbul'da yapılmalıdır. Bu amaçla karşılıklı tanışma ve görüşme olanakları doğar. Mizah yazarları için de Dünya Karikatür galerisi aracılığı ile bir takım girişimlerde bulunularak daha büyük boyutlarda bir işbirliği yapmak olasıdır. En azından Türk mizahı için bir gece düzenleyebiliriz.

— Bunlar için sizce yasal bir engel var mıdır? Resmî bir girişim gerekli midir?

— Kesinlikle hayır. Bizce hiçbir engel yoktur ve tüm sorumluluğu dergimiz yüklenecektir. Resmî bir ilişkiye ya da başvuruya gerek yoktur. İki dergi arasında mektupla halledilebilir.

— Daha önce derginizde Türk sanatçılarına yer veriyor muydunuz?

— Ülkenizde gerçekten ünlü mizahçılar var. Sayın Cumhurbaşkanınız Kenan Evren, Yugoslavya'yı ziyaret ettiğinde Üsküp'e de geldi ve karikatür sergisini gezdi. En çok da Sait Munzur'un karikatürünü beğendi ve uzun süre onun önünden ayrılmadı, seyretti. Gerek karikatür gerekse yazarlarımız ülkemizde tanınmaktadır. Tito'nun ölümü nedeniyle hazırladığımız dergimizin kapağına Türk karikatürü kullandık. Şadi Dinççağ'ın karikatürü yayımlandı. Zaman zaman İzmir'deki karikatüristlerden de karikatür alıyoruz. Ancak bunlar ustalaşmış karikatürcüler değiller.

— SIFIR dergisi olarak Yugoslav ve Bulgar sanatçılarının yapıtlarını içeren bir albüm hazırlamayı düşünüyoruz. Bu konudaki koşullarınız ya da önerileriniz nedir?

— Güzel bir düşünce. Başta ben olmak üzere dergimizde çalışan ve tanıdığımız tüm karikatüristler adına söyleyebilirim. Bu konuda her türlü yardımı yapabiliriz. Bunun için de hiçbir koşulumuz yoktur. İstendiği an karikatürlerimizi gönderebiliriz. Ayrıca şunu da söyliyeyim; bu konuda hiçbir ücret de talep etmiyoruz.

— Her şey için teşekkürler.

— Ben teşekkür ederim. Osten yazar ve çizerleri adına tüm SIFIR'cılara selamlar.

Abdullah YILMAZ

———oOo———

Şu bizim kooperatifler

AHMET ÖNEL

«Azizim, bir evin olsun istemez misin?..»

«İsterim tabi. Ancak..»

«Öyleyse sus ve bir yapı kooperatifine zaman yitirmeden üye ol.»

Melih Ağabey'in tavsiyesi böyle. Ev kirasını konu alan yılgın bir sohbet sırasında kurşun akıtır gibi bu öğüdü akıtıyor kulağıma.

«Kooperatif üyeliği de o kadar kolay bir şey değil..» diye sızlanmaya kalkıyorum.

«Peşin bir yüzbin lira da mı bastıramayacaksın?»

«Herhangi bir matbaada olabilir mi?»

«Bırak dalga geçmeyi. Bütün yapacağın iş bu kadar. Arta kalan taksitleri de kira öder gibi ödersin. İki yıl sonra bir ev sahibi oldun gitti..»

İki yıl sonra ev sahibi olmak. Düşlemesi bile güzel. Ama yine de kooperatif üyeliği için düşün ötesinde zenginlikler gerekiyor.

«Çocuklara bırakacak bir dikili ağacın bile yok..» diyor Melih Ağabey. Durumu benden farklı değil ama yine de söylenmeyi yeğliyor nedense.

Akça Tatil Evleri Kooperatifinin üyeleri arasında yer almak şerefini büyük bir hızla kazanıyorum. Bu konuda Melih Ağabey'in deneyim ve yardımının rolü bir hayli fazla elbet. Kurucu üyelerden ikisinin yer aldığı kayıt işlemlerinin hemen ardından nasıl bir yazlık istediğim soruluyor.

«Şöyle denize nazır olsun da nasıl olursa olsun..» diyorum. Amacım soruyu şakaya boğmak. Ancak, kurucu üyelerden şişman ve gözlüklü olanı son derece ciddi. Masanın üstüne kocaman bir pafta yayıyor anında. Bir imar planı bu. Üstünde binlerce çizgi var.

«Evinizin biçimini burdan seçebilirsiniz..» diyor adam. Can havliyle Melih Ağabey'e dönüp bakıyorum. Gülümsüyor. Bu gülüşten cesaret alarak parmağımı çizgilerin yoğunlaştığı bir noktaya dayayıveriyorum.

«Orası olmaz.» Böyle diyor gözlüklü kurucu üye. Gösterdiğim yer çocuk parkıymış. Tabii, ya, nasıl dikkat etmedim.

«Şu tipler nasıl peki». Bu kez parmağımı eve en çok benzeyen bir bölgeye daldırıyorum.

«Gösterdiğiniz yer kayıkhanedir.»

«Zaten ben de sallanırken uyuyamam..»

İyi ama bu paftaya evleri çizmeyi unutmuş olamazlar mı?.. Melih Ağabey duruma el koyma zamanının geldiğini anlamış olmalı. Esaslı bir yere daldırıyor parmağını.

«Şunlar nasıl?..» diye sorduğuna bakılırsa, gösterdiği yerin otopark ya da bakkal olmadığına son derece emin.

«Dubleksler son derece kullanışlı tiplerdir.» Ve dublekslerden birinin sahibi olmama oy birliğiyle karar veriliyor. Bu oylamaya nedense dahil edilmediğimi belirtmeliyim. Ne var ki, borç senetlerine imzayı ben atıyorum. Yüzbin liralık peşin ödentiyi daha önce sunmuştum. Onun faturasını da günün anlam ve öneminin acıklı bir belgesi olarak iç cebime yerleştiriyorum.

Üyeliğimin haftası geçmeden kooperatiften bir mektup geliyor. Peşin ödentinin yüzellibin liraya yükseldiğinden söz ediyor mektup. Aylık borçların süresinin normal süresinden iki yıl fazla olacağını da bir köşede belirtmeyi unutmamışlar. Soluğu Melih Ağabey'de alıyorum. Mektubu soğukkanlı bir biçimde okuyor.

«Sonuna kadar okumadın sanırım..» diyor. «Bu artışın nedeni kooperatifinizin aldığı hayırlı bir karara dayanıyor. Burda kooperatif arsası üzerinde bir de turistik otel inşa edileceği yazılı. Tüm üyelerin ortak olacağı bu işletme altı yıl sonra kâr payı bile dağıtacakmış.»

«Ben yalnızca eve üye oldum. İşletmeye değil..» diye bağırıyorum

«Alışacaksın evlat.. Bu işler böyle yürür.» Melih Ağabey'in pişkinliği beni nerdeyse çıldırtacak. Tatlı tatlı anlatmaya başlıyor. Meğer bizim Melih Ağabey otuz yıllık(!) bir kooperatifçi değil miymiş...

«Şu anda sayısı dokuz ile onüç arasında değişmesi muhtemel yapı kooperatifleri üyesiyim. En eskisine babam kaydettirmişti beni. O sıralarda ortaokula gidiyordum. Babam profesyonel bir kooperatifçiydi..»

«Profesyonel bir kooperatifçi nasıl oluyor?»

«Geçmişte babamın, şu anda benim ve ilerde senin gibi birşey işte. Hayatın anlamlı bir girişimidir kooperatifçilik. Sürpriz kapıların ardında kimi zaman hayatını renklendiren heyecanlar bile bulunabilir..»

«Sen önce şu ilk kooperatifinden söz etsene..»»

«Önümüzdeki dört ay içinde dokuma tezgâhının temelleri atılıyor, ne haber?..»

«Yapı kooperatifinden söz ediyorduk..»

«O başlangıçtaki adı. Ancak çoğu kooperatifler gibi yaşamak, bunun için de kılıktan kılığa girmek zorunda. İnşaat girdilerini ucuza çıkarmak için girişilen bir kısım masum teşebbüsleri anlayışla karşı-

→

lamak zorundayız. Örneğin, benim şu ilk kooperatif bu dokuma tezgâhı projesini gerçekleştirebilmek için yağlı güreşler düzenlemek zorunda kalmıştı. Tabii bu turnuvayı düzenlemek için gerekli olan fonu havlu ihracatından sağladığını da belirtmeliyim. Sanırım onu niçin ise şu anda aklıma gelmeyen bir takım yaratıcı girişimlere başvurulmuştu. O yıllarda henüz fakülteye gidiyordum ve bizim kooperatifin terminalde bir lokantası bulunuyordu. Bütün kooperatif üyelerinin yüzde elli indirim kartına sahip olduğunu sen de tahmin edebilirsin. Evlendiğim sıralarda ise bizim kooperatif şekercilikle uğraşıyordu. Nikâh şekerleri konusunda fazla sıkıntı çekmediğimi kolayca anlamışsındır.»

«Ya diğer kooperatifler?..» diye umutsuzca soruyorum.

«Çoğunun adını bile hatırlamam. Ama bir tanesinin yeri apayrıdır. Bu kooperatifin kurulması çimentoya esaslı bir zammın geldiği tarihe rastlar. Ne şanssızlık değil mi?.. Amacı ister istemez saptırtıyorlar. Evet.. Zammı karşılamak için Atmaca Spor'u kurmaktan başka çıkar yol kalmıyordu..»»

«Atmaca Spor?..»

«Adını duymuştun değil mi?.. Tabi canım.. Nasıl unutmuşum.. Yapı kooperatifinin de adı Atmacaydı. Düzenlediğimiz atletizm yarışmalarında bir altın madalya da ben almıştım..»

«Harika..»

«Ne yazık ki, kooperatifin aidatını ödemek için altını bozdurmak zorunda kaldım..» »

«Ya evler?..»

«Artık evler değil renkler önemliydi. O yıl kırmızı yeşiller voleybolda harikalar yarattı..» Melih Ağabey heyecanla anlatıyordu. Artık diğer kooperatifleri sormak için bir neden kalmamıştı. Kiminin ekmek fırını, kiminin ise yaşlıları koruma yurdu açtığını öğrenmek beni hiç rahatlatmayacaktı.

Ya şu ellibin lira fazlayı nasıl ödemeli acaba?.. Yatırdığım yüzbin liradan vazgeçersem bu öykü burda biter. Ama onu gözden çıkaracak kadar cesur değilsem, torunlarıma kadar ulaşacak olan bir yılan hikâyesine başlamayı şimdiden göze almalıyım.

—— oOo ——

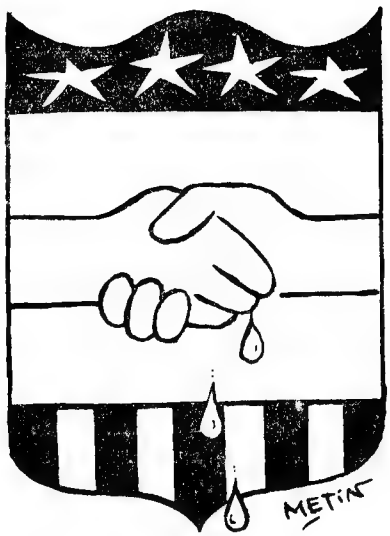

CAHİL KIZ TV

Ben bir kara kutuyum
Eğitmede gözüm yok
Bütün kızlar gelin oldu
Benim halâ yarim yok
Şimdi boyanıp renkleniyorum
Yoksa evde kalırmışım
Cahilim haberim yok

A. Hicri İZGÖREN

ÖMER HAYYAM
«Felek ne cömert aşağılık insanlara!
Han hamam, dolap değirmen hep onlara.
Kendini satmayan adama ekmek yok :
Sen gel de yuf çekme böylesi dünyaya!»

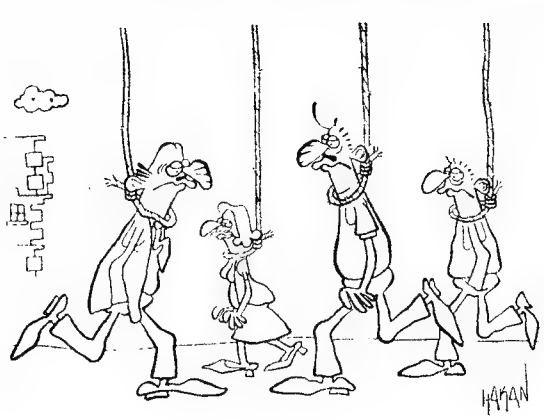

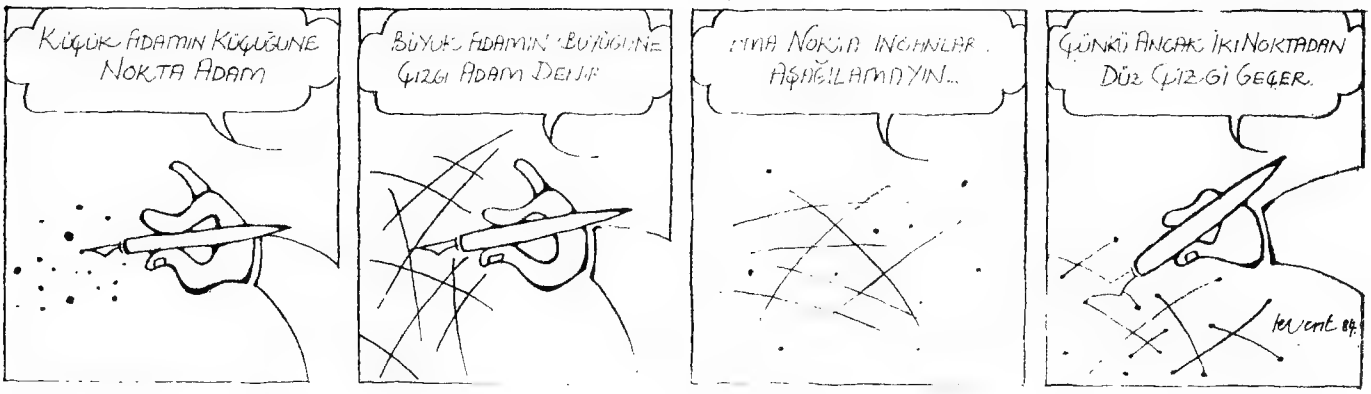

KARİKATÜRDEN ŞİİRE

Orhan VELİ

Sanatla uğraşanlardan birçokları, uğraştıkları sanatın kendisiyle yetinmeye bir türlü razı olamıyorlar. Sanatlarını başka sanatların yardımıyla zenginleştirmeye, daha doğrusu kurtarmaya çalışıyorlar. Kimisi bunu bile bile yapıyor; kimisi de uğraştığı sanatın ne olduğunu bilmediğinden. Meselâ karikatürcüler. Ben yurdumuzdaki karikatürcülerin bu sanatı anladıklarına inanamıyorum. Karşı karşıya yahut yan yana iki kişi çiziyorlar, altına da iki satırlık bir konuşma. Konuşmanın çizgiyle hiçbir alakası yok. O yazıları kaldırıp yerine başka bir konuşma koysanız karikatür bozulmayacak. Çünkü, bütün nükte sözde. Böylelikle iki iş görülmüş oluyor. Öyle iki iş ki, birbiriyle hiçbir münasebeti yok. Biri karikatürlükle en ufak bir ilgisi bile olmayan bir resim yahut bir çizgi, öteki de o resimle hiçbir ilgisi olmayan bir nükte. Yani birbirinden ayrı iki sanat. Ama hiçbiri karikatür değil. Karikatür olabilmesi için nüktenin yahut mizahın çizgiyle anlatılması lazım. Bundan karikatürün bir nevi tarifi çıkıyor. Bu düşünüşle karikatürün, nüktesi kendinde olan bir çizgi sanatı olduğu sonucuna varıyoruz. Avrupa karikatürlerine bakarsak bunun böyle olduğunu daha iyi anlarız. Şimdi yazımın başındaki söze dönüyorum. Karikatürcülerimizin sanatın içine girmemeleri, girememeleri, bu sanatın ne olduğunu anlıyamamış olmalarından ileri geliyor. Anlasalar iş bitecek mi? Elbette bitmeyecek. Bitmek şöyle dursun, iş ancak ondan sonra başlayacak. Sanatı kendi şartları içinde yenmek zoru başgösterecek. Bu zor büyük bir zor. Ama zoru duymadıkça yani sanatı kendi şartları, kendi ölçüleri içinde alt etmeye yanaşmadıkça, gerçek sanatkâr olmaya imkân yok...

Bu yazı, Orhan Veli'nin 1947'de Varlık dergisinin 329. sayısında yayınlanan «Karikatürden Şiire» başlıklı denemesinin bir bölümüdür.

——oOo——

— ADIMIZ ANDIMIZDIR —

Zihniyete bak

MUZAFFER ABAYHAN

O kasabada hemen her şeyden bir tek bulunuyordu. Hamam tek, otel tek, meyhane tek, pastane tekti. Ben de, yabancı danışmanların denetimindeki montajı tamamlandığında yörenin «ilk ve tek»i olacak fabrikada çalışan tek çevirmen dim. İşe başlayışımın üzerinden henüz bir ay geçmişti ve patrondan ilk iznimi koparmayı başarmıştım. İvedi bir işimi halletmek üzere İstanbul'a gidiyordum. Günübirliğine gideceğim için yanımda valiz filan yoktu. Kasabanın tek işlek caddesi üzerindeki tek otobüs yazıhanesinin önünde dikilmiş, sigaramı tüttürüyor, geleni geçeni izliyordum. O ara kalabalığın içinde tanıdık bir yüz seçtim. Pembe yanaklı, ince bıyıklı bu yüzü, fabrikanın teleks odasında gürürdüm zaman zaman. Göz göze gelince selamlaştık. Doğruca yanıma geldi, elini uzattı. El sıkışırken,

— Yolculuk nereye? diye sordu.

— İstanbul'a, diye yanıtladım.

— E tabii, dedi, sıkıldınız burada. Ne de olsa İstanbullusunuz, burası köy gibi geliyordur size.

— İstanbullu değilim ki! dedim. Ankaralıyım.

— Ankara İstanbul hep aynı şey! dedi. Büyük kent ikisi de.. Buralara benzemez. Yobazdır buranın insanı. Zihniyeti bozuktur.

— Estağfurullah! deyip hızla çektim elimi, ama kurtaramadım. Müthiş bir refleksle yarı yolda yakaladı

— Yok, dedi, estağfurullah filan demeyin. Kötü zihniyetlidir buranın insanı. Hem benimle konuşurken düşüncelerinizi saklamanıza gerek yok, ben de sizdenim!

Çevreyi şöyle bir kolaçan ettikten sonra kulağıma eğildi,

— Ben de solcuyum! dedi. Sonra da, «Bunu beklemiyordun değil mi? gibisinden bir bakış attı. Doğrusu beklemiyordum.

— Benim solcu olduğumu nereden biliyorsun? dedim .

— Okuduğun gazeteden bir, sakalından iki!

— Evet haklısın, dedim, solcuyum. Madem ki sen de solcusun, şu elimi bırakır mısın rica etsem? yunca iyice tedirgin oldum.

— Canım kardeşim, diyerek alttan aldım, inan ki seni aşağılamak gibi bir amacım yoktu. Birisiyle uzun süre el ele kalmak benim için de yanılmaz bir ezinçtir.

Parmaklarımı gevşeterek elimi kurtarmama izin vermeden önce, «Ne güzel el sıkışıyorduk, bu da nereden çıktı?» gibilerden yüzüme baktı gücenik. Sonra da,

— Biliyor musun, dedi, şu yaptığını bizim kasabadan başka birisi ne yapmış olsaydın, sopayı yerdin!

Elimi uzun süre sıkan adamlardan oldum olası şüphelenmişimdir. Sopa mopa gibi sözleri de du-

— Anlıyorum, dedi yumuşak bir sesle. Ama bizim kasabadan başka biri olsaydı seni anlamazdı. Diyorum ya, kötü zihniyetlidir bura insanı. Ben de burada doğup büyüdüğüm için, ister istemez onların etkisinde kalıyorum bazen. Oysa sen tümüyle haklısın. Bir adamın elini tutup da bırakmamak neyi gösterir ki? Gerçek dostluk yüreklerde yeşerir, gözlerde okunur!

Böyle dedikten sonra gözlerini gözlerime dikti. Bir an için, dönüp ardıma bakmadan kaçmayı düşündüm. Kalabalık bir caddede oluşumuz bana güven veldi, kaçmaktan vazgeçtim.

— Otobüs de gecikti! dedim.

— Gelir, dedi, birazdan gelir.

Sonra da ekledi :

— Biliyor musun, ben geçenlerde altmış yaşında bir adamı dövdüm.

— Dövmesem olmazdı! diye sürdürdü konuşmasını. Babamla kavga etmiş.

— Babanın öcünü aldın, öyle mi?

—Yok, pek sayılmaz! Babama bir şey yapmamış ki! Kahvede okey oynarken kapışmışlar. Babam okey tahtasını onun kafasına indirmiş. Sonra da kahvedekiler araya girip ayırmışlar. Şimdi diyeceksin ki, «Baban zaten yarmış adamcağızın kafasını, sen ne istiyorsun?» Senin böyle düşünmen çok doğal. Ama buranın insanı öyle düşünmez. «Bak, babası dövüştü, oğlunun umurunda bile değil!» derler. Ondan sonra da önüne gelen babama çatar. Bak şimdi, zihniyete bak! Ben gideceğim de babam yaşında bir adamı el hatırına döveceğim. Olacak iş mi? Ama oluyor işte! Çünkü zihniyet bozuk.

— Yazık olmuş adamcağıza.

— E ona yazık olmuş da, geçen gün dövdüğüm herife yazık olmamış mı? Dur onu da anlatayım. Yahu bu kasaba tümden deli inan olsun. Şimdi dinle. Ben fabrikadaki işimden çıkınca taksicilik yaparım. Yakın köylere filan adam götürür getiririm. Geçen akşam da şu köşede müşteri bekliyordum. Adamın biri meyhaneden çıktı, arabaya yanaştı, selamsız sabahsız kuruldu arka koltuğa, «Çek bakalım!» deyip sırıttı. Şimdi, adam sarhoş, bu belli. Üstelik tanıyorum kendisini, Yukarıkavak köyünden. Ne olur yani «çek bakalım» demeyle, değil mi? Aslında bir şey olmaz. Ama bu kasabada zihniyet bozuk kardeşim. Ben alttan alsam, yarın öbür gün başka birisi binecek arabaya, «Çek ulan dürzü!» diyecek. Ben ne yapayım zihniyet bozuksa? İndim arabadan, aldım herifi aşağıya, tekme tokat giriştim. İşte buranın insanı böyle.. Zihniyet!. Zihniyet!...

«Zihniyet!. Zihniyet!..» diyerek kafasını sallamaktayken birden durdu, «Namussuzlar!» dedi dişlerinin arasından. Gözleri caddenin öte ucunda bir yerlere takılmıştı. Sonra bana döndü,

— Şu hamamın yanındaki yeniyetmeleri görüyor musun? dedi öfkeyle.

— Görüyorum, ne olmuş? dedim.

— «Ne olmuş»u var mı yahu! diye bağırdı. Bugün hamam kadınlara. Bizimkiler de gidecekti. Bu namussuzlar da zincir sallayarak volta atıyorlar hamamın önünde. Şimdi gösteririm ben onlara zincir sallamayı!

Böyle deyip hızla uzaklaştı yanımdan. Ardından bağırdım :

— Çocukların canını yakma durup dururken, belki de sen yanlış anlamışsındır.

Şöyle bir yarım dönüş yapıp,

— Belki de.. dedi. Ama biliyorsun!

— Evet biliyorum, diye mırıldandım, zihniyet bozuk!

O sırada, beklediğim otobüs gelip yazıhanenin önünde durmuştu.

—— oOo ——

DUYURULAR

ERDOĞAN BOZOK'UN 3. ALBÜMÜ YAYINLANDI

Erdoğan Bozok'un 3. karikatür albümü «RASTGELE» geçtiğimiz günlerde Nil Yayınevi tarafından yayınlandı. Albüme bir önsöz yazan Zahir Güvemli şunları söylüyor: «Daha önce Çizgiler ve Modern Çağ isimli albümleri yayınlanmıştı Erdoğan Bozok'un. Aradan zaman geçince bunları karıştırmak insanı şaşkına çeviriyor. Konuların güncelliğini koruması bir yana, çizgilerinin tutarlılığı karşısında duralıyor insan. Bozok, kuşkusuz üslûp sahibi bir sanatçı. Motif bakımından en azla yetinen, fikir bakımından zengin. Az şeyle çok ifade gücü taşıyan bir tekniği var. Erdoğan Bozok'un başarısı, bence işte bu yalınlıkta ve yoğunluktadır.»

AKŞEHİR ŞENLİKLERİ

Akşehir Nasreddin Hoca'84 Uluslararası Karikatür Yarışması bu yıl da gerçekleştirilmedi ve katılan karikatürler şenlikte sergilenmedi.

Genç çizerler Sermet Gürel, Halil İbrahim Yıldırım ve Ali İnce şenlik sırasında karikatürlerini izleyicilere sundular.

Şenlikler süresince genel bir düzensizlik ve konuklara karşı ilgisizlik göze çarpanlar arasındaydı.

ORHAN COĞUPLUGİL İLK SERGİSİNİ AÇTI

Genç karikatürcü arkadaşımız Orhan Coğuplugil, ilk kişisel sergisini 28 Temmuz - 11 Ağustos günleri arasında Kadıköy Bilim Kitabevi'nde açtı. İki yıl önce çizmeye başlayan Coğuplugil'in karikatürleri birçok dergide yayınlanmaktadır.

METİN YILMAZ ÇANKIRI'DA SERGİ AÇIYOR

Ankaralı genç çizerlerden Metin Yılmaz, memleketi Çankırı'da Kasım ayı içerisinde açacağı serginin hazırlıklarını sürdürüyor. Serginin bir ilginç yönü var: Çankırı'da daha önce hiç karikatür sergisi açılmamıştı. Metin Yılmaz karikatürlerini daha önce 1983 yılı içerisinde Ankara'da sergilemişti.

AHMET ÖNEL'İN ÖYKÜ KİTABI YAYINLANDI

Dergimizde de mizah öykülerini okuduğunuz Ahmet Önel'in, 1984 Sabahattin Ali Öykü Ödülü'nü kazanan «Matinede Mükremin» adlı kitabı yayınlandı. Cem Yayınevi'nin Türk Yazarları dizisinde yayınlanan «Matinede Mükremin» Önel'in ilk öykü kitabı.

70 YAŞIM MERHABA

Aziz Nesin'in «Yetmiş Yaşım Merhaba» adlı kitabı Aralık ayı içerisinde yayınlanacak. Adam Yayıncılık'tan çıkacak olan kitapla ilgili olarak Nesin, «Kitap son yıllarda yazdığım, yaşamdan aldığım, yaşamla ilgili hikâyeleri kapsayacak» diyor. «Yetmiş Yaşım Merhaba» Nesin'in 70. yaşını kutlayacağı 20 Aralık 1984 tarihinde piyasaya çıkacak.

MİLLİYET SANAT DERGİSİ KARİKATÜR YARIŞMASI DÜZENLEDİ

Milliyet Sanat Dergisi'nin düzenlediği «Gençlerimiz» konulu karikatür yarışmasına katılımlar devam ediyor. Yarışma ile ilgili ayrıntılı bilgiler derginin her sayısında yayınlanmaktadır.

İzmirli çizerlerden Oğuz Dicle 27 Temmuz günü bayan Nilgün Derin ile evlendi. Genç çifte mutluluklar diliyoruz.

YOMIURI SHINBUN KARİKATÜR YARIŞMASI ŞARTLARI

Tokyo'da yayınlanmakta olan The Yomiuri Shinbun gazetesi geleneksel karikatür yarışmasının bir yenisini de bu yıl düzenliyor. Gazete, yarışma konusunu «KOŞU» (Running) olarak belirlemiş.

Ayrıca serbest dalda da yarışma düzenlemiştir. Yarışmacı, hangi dalda katıldığını karikatürünün arkasına yazmalıdır.

Yollanan yapıtlar daha önce yayınlanmamış olmalıdır.

Anaokulundan lise son sınıf öğrencileri arasında da ayrı bir yarışma yapılacaktır. Bu kategoride katılacaklar hangi sınıfta olduğunu karikatürünün arkasına yazmalıdır.

Son karikatür yollama tarihi: 31 Ekim 1984
(Gençler: 15 Ekim 1984)
Boyut: 297 × 420 mm.
Teknik serbesttir.
Karikatürlerin arkasına ad, adres, meslek, telefon numarası yazılmalıdır.
Adres:
The International Cartoon Contest Section
The Yomiuri Shinbun, 1-7-1 Chiyoda-ku
TOKYO 100 JAPAN

——oOo——

ALÂEDDİN ŞENEL
IRK ve IRKÇILIK DÜŞÜNCESİ
ÇIKTI
Bütün kitapçılarda
350 Lira

KARİKATÜR ALBÜMLERİ
DOSYA Yalçın Çetin 300 TL.
ASRİLEŞEN KÖY Ferruh Doğan 250 TL.
TONGUÇ Tonguç Yaşar 175 TL.
KARAKATÜR Emre Senan 250 TL.
KEDİLİ GEÇMİŞ ZAMAN
Selçuk Demirel 350 TL.
SEMPE J. Jacgues Sempe 250 TL.
GÜLDÜK YİNE DE Sait Munzur 150 TL.
BİZ BİRBİRİMİZE BENZERİZ -
Mizah öyküleri Muzaffer Abayhan 300 TL.
Bu kitapları ederi kadar pul yollayarak veya posta havalesi ile isteyebilirsiniz.
Sıfır Dergisi PK. 93 Mithatpaşa - Ankara

alimler aleminden

ESNAF ALİMLER

«Alimin de esnafı olur mu?» demeyin. Politikanın, sanatın, dinin ve dahi devrimin bile esnafı olduktan sonra âlimin neden olmasın? Kutsal bellenen her birşeyin esnafı vardır. Bu esnaflar da genellikle köylü kökenlidir. Ol nedenle de köylü kurnazlığını hiç bir vakit kaybetmezler. Dünyaları sığ olduğu için de hep kısa vadeli oynarlar. Tek düşündükleri «kısa günün kârı» dır. Kâr az da olsa farketmez. «Alışmış kudurmuştan beterdir» derler ya, bunlar da huylarından hiç vazgeçmezler. En büyük hünerleri sinekten yağ çıkarmak üzerinedir. Ne de olsa bazı gerçekleri bilirler. «Damlaya damlaya göl olur.» deyişi gibi.

Alimler arasından bir kesimi esnaf değil, tüccar kategorisine girer. Bu «Medeni» tüccarlar ufaktefek kârlara tenezzül etmedikleri için bilen bilmeyen tarafından adam sanılır. Ivır zıvır konularda gönlübol davranırlar. Medenî görün tüleri nedeniyle de genellikle adam sınıfından sayılırlar.

Esnaf âlimlerin özelleri de vardır, güzelleri de. Hemencecik olaya atlarlar. İster okunacak Danıştaylık kâğıt olsun, ister ona buna yakılacak ağıt. Alimlerin özellerinden hepsi değişik mekteplerde ders vermeye bayılır. Neden mi? «Bir taşla iki kuş» diye bir deyiş vardır ya, ondan. Hem o mektepte de kendi ders kitabını okutturacaktır, hem de fazladan ders ücreti alacaktır. Aslında bunlardan Özel Ozanyaya'nın bir günlük yaşantısı bir roman yoğunluğunda geçer. Bu konuya meraklı olan herkes de Özel'i «şak» diye seçer.

***

Özel yataktan kalktıktan sonra yüzünü güzel güzel yıkadı. Hemen ardından kendi hakkında söylenecekleri duymamak için kulaklarını pamukla tam tekmil tıkadı. Ellerini yağlı bir iş kapacağı edasıyla yılışarak oğuşturdu. Son yapıtının daktilo edilmiş kopyasını koltuğunun altına sıkıştırdıktan sonra her günkü kasıntı havasıyla yayınevinin yolunu tuttu.

Kızılay'dan baston yutmuş gibi geçerek aradığı binanın önüne geldi. Giriş katından aşağıya merdivenle indi. Karanlıktan dolayı yayınevinin ismi yazan tabelayı zorlukla seçti. Çekinerek zile bastı. Kapı açıldığında yayınevi sahibi yerlere kadar eğilerek Özel'i selamladı. Her zamanki ciddi görünümüyle koltuğa ilişen —hayır ilişen değil, son sıralarda kaykıla kaykıla oturur olmuştu— Özel, hemen konuya girdi. Çünkü beş dakikadan fazla zamanını bu izbe yerde geçirmek istemiyordu.

— Beyefendi, önceden de belirttiğim gibi telif hakkı olarak yüzde yirmi isterim.

— Başüstüne hocam.

Özel bazı şeyleri açıklamak gereksinimi duydu. Nasıl olsa kendi kitabını hemencecik satıyorlardı. Çünkü sekizyüz kişilik sınıfa girdiğinde öğrencilere öncelikle kendi kitabından sorumlu olduklarını söylüyordu. Ayrıca pek fazla ilgili olmasa da diğer yapıtlarının da okunması gerektiğini belirtiyordu. Üstüne üstlük üçüncü dördüncü sınıflar da da aynı yapıtları öneriyordu. Bazı avanaklar kitapları elden çıkardıkları için tekrar satın almak zorunda kalıyorlardı. Sonra Hurşit'in Mektebine bile derse gidiyordu. Kitaplarını orada da zoraki okutturuyordu.

Yayıncı da zaten kitabını bini aşkın öğrenciye ders kitabı olarak okutulduğu için basıyordu. Bu nedenle Özel'in kaprislerini çekmek durumundaydı. Daha yüklü telif ücreti istese de gözünü kırpmadan «evet» diyecekti. Çarçabuk anlaştılar ve Özel çantasını kapıp yeniyetme insanları «irşat etmek» amacıyla mektebe yöneldi.

***

Hurşit'in Mektebinin merdivenlerini ağır âğır çıktı. Derse girmeden önce Sultan hanımın odasında oturacaktı. Odaya girer girmez Sultan hanım ne içeceğini sordu. Allahın adamı artık çay içmeyip, «çay alıyordu.» Bayağı da nazikleşmişti hani. Gayet kibar şekilde konuştu.

— Sultan Hanımcığım, telefonu kullanabilir miyim?

— Tabii Özel bey.

Özel, mektebin muhasebe servisini aradı. Üç aydır derse girdiğini, ders ücretini bugün alıp alamıyacağını sordu. Cevap olumsuzdu.

— Türk Dil Kurumu'nu bağlar mısınız?

Birkaç dakika sonra bağlantı kuruldu. Özel, telefonla kendi enfes yapıtının neden baskıya girmediğini adeta karşısındaki memuru azarlarcasına sordu. Yanıt üzerine iyice bozuldu. «Benim şaheserim hazırken o geri zekâlının bir şeye benzemez yapıtını niye basıyorsunuz?» diye memuru bir kez daha payladı. Sonra da telefonu kapatıp sandalyeye oturdu. Adeta nefes nefeseydi. Bir de büyük yapıtlarını üretirken böyle nefes nefese kalırdı.

Sabah akşam çalıştığı halde işlerini hiç tereyağından kıl çeker gibi halledemiyordu. Bir sakatlık vardı. Sorunlarını çözmek için uğraşmalıydı. Oradan oraya koşuşturmaktan kendisine vakit kalmıyordu. Bu konudaki sorunlarını halletse tüm zamanını bilimsel uğraşlarına adayabilirdi.

***

Gene odasında zamanla yarışırcasına çalışıyordu. Üç gündür aradığı halde bir türlü yayınevi yanıt vermiyordu. Bugün de beş kez aradıktan sonra en nihayet yayınevi patronunu yakaladı. Hal hatır soran birkaç cümlesini bile kısa keserek sadede geldi. Çoktandır söz verildiği halde telif ücreti halâ ödenmiyordu.

— Biraz müsaade etseniz. Kâğıt parası ve matbaa masrafları çok tutyor. Kitabı en erken yayın mevsiminin başında piyasaya çıkartabileceğiz. Birkaç ay sabredebilir misiniz?

— Fakat beyefendi öyle konuşmamıştık.

— Haklısınız ama durum olağanüstü kötüleşti. Ödemelerimiz biraz aksayacak.

Özel, iyiden iyiye kabaklaşmaya yüztutmuş kafasını kaşıdı. Yayınevlerine çok kızıyordu. Kitap sorununu en akıllı bir biçimde nasıl çözümleyebilirdi? Bu hususu nazi geçebilecek bir adama sormak du-

→

rumundaydı. Ama çevresindeki hemen herkes kendisinden gıcık kapıyordu. Sonunda bula bula kendisi gibi kıl mı kıl bir tipi, Mehmet Tezkan'ı buldu. Mehmet Tezkan da Özel Ozanyaya gibi içinden pazarlıklı, dıştan bakınca kibar mı kibar bir insandı. Onunla şöyle bir konuşmaya başlayınca bambaşka bir dünyanın var olduğunu kavradı. Kendisi şimdiye değin devekuşu gibi hep başını kuma gömdüğü için hiçbir şeyi yeterince anlamamıştı. Mehmet, Özel'e akıl verir gibi, yukarıdan tuhaf bir edayla konuştu. Eee buna da hakkı vardı hani. Çünkü son sıralarda sosyal işlerin tezgâhlanmasında başkan yamaklığı görevine kadar yükselmişti.

— Ayol Özelciğim, ne diye yayıncıların ağzının kokusunu çekeceksin. Gerek yok. Bir de kârına onları ortak etmenin hiç anlamı yok. Kâğıt parasını hazırladın mı, gider matbaada bastırırsın şekerim. Ben Şemsettin ağbiyle konuşur baskı parasını birkaç ay sonra ödemeni de sağlarım.

— Hakikaten öyle olur mu Mehmet. Ama hadi bir de parayı bulamazsam.

—Düşündüğün şeye bak canım. Parayı önceden öğrencilerden bile toplarız. Kitap çıktığında da herkese kitaplarını dağıtırız di mi ama?

Bir süre sonra sohbet koyulaştı. Dert aynı olduğu için hemen senli benli (!) oldular. Mehmet Tezkan'ın sürdüğü parfüm çoğu âdemin aksine Özel'i mest etmemişti. Kişiliklerine güvenleri olmadığı için ikisinin de en çok korktuğu şey birileriyle laubali olmaktı. Mehmet, bu basım konusuna daldı dalalı, bir sorun belirdiğinde çok heyecanlı konuşur olmuştu. Taa ilk zamandan itibaren kitap bastırma serüveninin gelişim seyrini anlatmaya koyuldu.

İlk sıralar tuğla gibi kitaplar yazmaya merak sarmıştı. Bir bibliyografya yapıtı hazırlamıştı. Ayrıca bir de «değerler» üzerine ankete dayanan bir araştırma yapmıştı. İkincisi, mektepteki doktora çalışmasıydı. O günler oldukça acemiydi, hem de bu kadar kalın kitapları kendisinin bastırması olanaksızdı. Çalışması sıraya girip hemen mektep yayını olarak yayınlandı. Bu çalışmaların yayınlanması Mehmet'i heyecanlandırdı. Biraz daha ilginç konulara yönelmeliydi. İnsanın, başlığına şöyle bir baktığında büyüleneceği konuları hemen saptadı: «CAN DAVASI». Türkiye'nin temel sorunlarından biriydi can davası. İşin hep kolay bir yanını bulmuştu. İlkinde bibliyografya taramış, sadece bununla yetinmişti. İkincisinde ise yüksek öğretim gençliği arasında yaptığı bir anketi değerlendirmiş, daha doğrusu o anketten mümkün olduğu kadar fazla tablo çıkarmaya çalışmış, bunu da becermişti. (Aslında Özel Ozanyaya da bu tür çalışmalara yatkındı. Ama o, kafasını fikri sabit halinde «meftunu olduğu putuna takmıştı.) O da zamanında benzeri şekilde çalışmayı yeğlemişti. Alışmış kudurmuştan beter olduğu için Can Davası yapıtında da alışkanlığına yatkın bir yol izledi. Ikına sıkına yetmiş sayfaya yakın pek de bir boka benzemeyen genel sözler yazdıktan sonra, yapıtın büyükçe bir bölümünü örnek olaylarla doldurdu. Fakat Mehmet belirgin bir biçimde mektep dışına açılamamanın sancısını çekiyordu. Bir de çeviri yaptıktan sonra yazdığı kitapları orada burada gezdirmeye başladı. Fakat yayıncılar Mehmet'in kitaplarına pek itibar etmediler. —Tabii bu uğraşlarını Özel'e hiç anlatmadı.— İtibar etmedikleri için de Mehmet sinirlendi. Siniri yoğunlaştıkça da yeni yollar aradı. Bu sıralarda doçent olduğu için de mektepteki etkinliği doğal olarak artmıştı. Bastırdığı yapıtlarını pekâlâ ders kitabı niyetine kullanabilirdi. Bu sebepten ona bune minnet etmesine gerek yoktu. Önüne çıkana yaltaklanmaktan dolayı herkeslere gebe kalmıştı. Koltuğunun altındaki doçentlik tezini ve uzunca bir makalesini kitap olarak yayınlamayı düşündü. «Uşaklar Çatışkısı» ve «Taşlık Meselesi» pek fazla sayıda kişiyi ilgilendirmese de, öğrencilerin okumak zorunda kalacakları eserler olabilirdi. Zaten ilkini alışageldiği üzere anket uygulayarak gerçekleştirmiş, ikinci yapıtını ise orta malı, köhne düşüncelerle doluşturmuştu. Hatta etkin bir komisyonda «Taşlık Meselesi»ne ilişkin düşüncelerini belirtmesinin kendisini meşhur edeceği umudunu uzun süre taşımıştı. Düşünceleri her ne kadar gerçekleşmemişse de, mekteplerin yönetimindeki belirgin değişim Mehmet'in enfes bir külah kapmasını sağlamıştı. Bu durumda başka araçları da kullanıp yayın yapmaya devam etti. Ancak o iki kitabın parasını cebinden vererek bastırması önemli bir olaydı. Özel'e, kitabını odasında öğrencilere satmak suretiyle matbaa ve kâğıt parasını kısa sürede misliyle çıkardığını büyük bir hevesle anlatmak istiyordu. Masanın üzerine gayet şuh şekilde yayılıp öğrencileri «düşünsel» anlamda tahrik edebilen Mehmet Tezkan, elini notayla, boyalı saçlarının arasında gezdirdikten sonra, «düşmanları çatlatacak» bir edayla ceketini, astarı dışarı gelecek şekilde katlayıp pembe koltuğuna astı. Özel'in karşısında böyle bir davranışta bulunmanın verdiği hazla titreyerek konuya girdi:

— Özel, bana bezyüzbin liraya mal oldu. Ancak çok daha kârlı bir olay. Aslında senin konumun daha iyiydi. Şimdi bizimki tadından yenmez bir vaziyette. Çünkü hemen tüm mekteplerin öğrencileri bizden öğretmenlik sertifikası almak zorunda. Artık kitaplar çok daha kısa zamanda tükeniyor. Önerimi sen de dene şekerim.

— Fena da olmaz hani Mehmet.

Özel'in kafasında bu düşünce belirdiğinde her zamanki gibi sorunu ilkönce ayrıntısıyla saptamaya çalıştı. Üzerinde çalıştıkça gördü ki, kitap bastırma konusunda kendisine önerilen yol çok uzun süredir uygulanan bir yöntemmiş. Hatta yirmi yıl kadar önce Sevmen aynı yöntemi adabıyla kullanmış. Üstelik o yaşlı âlim kitabın arka kapağına ölçü tanımaz bir şekilde hayli yüklüce bir fiyat da koymuş. Saptadıkları kişileri teker teker aradı. Eskiden kalma bir alışkanlıkla onlarla ortak bir toplantı düzenlemeyi amaçladı. Sonunda bunu da başardı.

*
* *

Toplandıkları zaman her kafadan bir ses çıkması olayıyla karşılaştılar. Çıkarlar müşterek olduğu için «Akıl için yol birdir» düşüncesiyle kısa sürede anlaştılar. İçlerinden görmüş geçirmiş olan yaşlı bir âlim bir sıralar olduğu gibi işin ayyuka çıkmasından, olur olmaz yerlerde tartışılmasından çekiniyordu. Esnaflıkla, arzulanan düzeyde olmasa da küplerini dolduruyorlardı. Bu nedenle yaşlı âlim tedbiri elden bırakmamak gereğini özenle vurgulayarak uyarısın yaptı.

— Çocuklar! İşimizi öylesine ustaca kıvırmalıyız ki, Karıncayı belini incitmeden iki ayağı üzerine dikmeyi hakkıyla öğrenmeliyiz. Böylesi bir yetenek bizde varken herbir şeyi evelallah hallederiz.

SİZLERLE

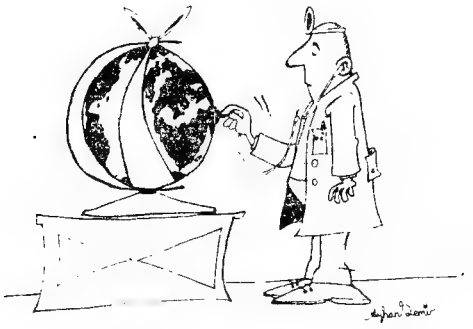

Ayhan DEMİR (Bafra)

Çizginiz güzel fakat çok işlenmiş bir konuyu bir de siz denemişsiniz. El atılmadık konular bulmaya çalışın. Doktorun yüzü ve sağ eli çok başarılı çizilmiş. Sol el sakat. Dünyanın üzerinde durduğu masa çok özensiz çizilmiş. Konulara ve çizgiye göstereceğiniz özen çok iyi bir karikatürcü olmanızı sağlayacaktır. Renk ve tonlama yapmayın, baskı sistemimiz bunları kullanmamıza engel.

Muzaffer DEMİRÖZ (İstanbul)

Sadeleştirmeniz çok başarılı. Bir tek konuya saplanıp kalmamanızı öneririz. Kâğıdınız mürekkebi dağıtıyor. Biraz daha kalitelisini kullanmayı deneyin. Çizerken yaptığınız hataları kapatan örtücüleri kırtasiyecilerden alabilirsiniz. İmzanızı kafanıza esen bir yere atmayın. Karikatürün bir köşesini kullanabilirsiniz. Yeni karikatürlerinizi bekliyoruz.

Kenan NALBANT (Ankara)

Yaşınıza göre çizginiz çok iyi. Gelişmenizi ilgiyle izliyoruz. Sürekli çizgi arayışı içerisinde olmanız en olumlu yönünüz. Yayınladığımız karikatürünüze gelince... Her tarafı iyi güzel de adamların ayakları ne biçim öyle. Umarız siz de beğenmiyorsunuzdur. Biraz gayretle daha iyi olacak, devam.

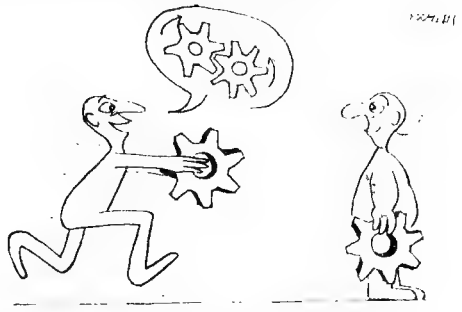

Kürşat COŞGUN (Bafra)

Çizginize diyecek yok. Ne kadar zamandır karikatür çizdiğinizi bilemiyoruz ama belirli bir ustalığa erişmişsiniz. Güzelim çizginizle daha hoş karikatürler çizmek dururken niye bayatlamış konularla uğraşıyorsunuz anlamıyoruz. Karikatürle ilgili tüm yayınları izlemeye, neler olup bittiğini, hangi karikatürlerin çizildiğini görmeye çalışın. Söylenmemiş şeyleri arayın. Konu hiçbir zaman bitmez. Yeter ki siz bulmasını bilin. Yeni karikatürlerinizi dört gözle bekliyoruz. İmzanızı da o kadar süslemeyin.

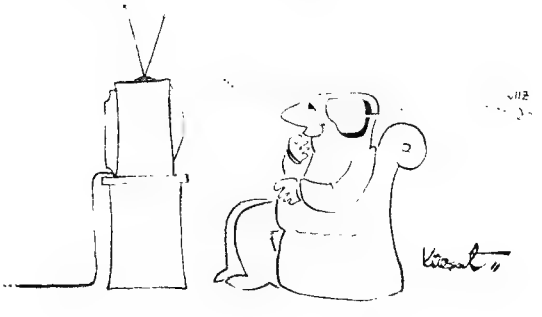

Taner ÖZEK (Gölhisar - Burdur)

Görev yaptığınız yer sizin için iyi bir gözlem yeri olabilir. Doktor olmanıza rağmen anatomi bilmiyorsunuz. Karikatür çizgisi bulmaya çalışın. Karikatürlerinize çerçeve çizmeyin. İlk aklınıza gelen konuyu hemen kâğıda aktarmayın. Yeni karikatürlerinizi bekliyoruz.

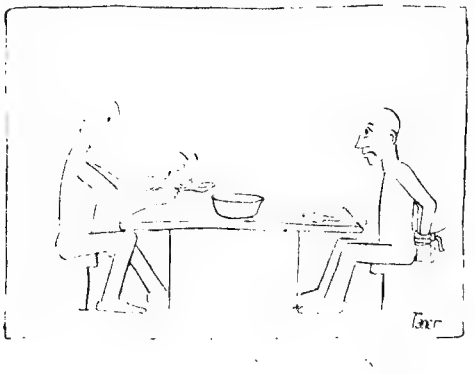

OKUR MEKTUPLARI

Ersal BAYKAN — Çanakkale Cezaevi

... Dergiler koğuşa girer girmez öylesine bir beğeniyle okundu ki, şimdiye kadar hiçbir dergi bu ilgiyi çekemedi. İlgi çekmesine bir diyeceğim yok da bizim zaten delik olan cepten 1300 lirayı da çekti... «Şu gazeteyi alalım, şu dergileri alalım, bu kitap kesinkes okunmalı» diyerek kültürel doyuma doğru yol alırken mideler doyumsuzluk içinde kıvranmaya başladı. Gelecek ilk dergiyi et suyuna batırılmış kâğıtlara basmayı, kapağına da bir kangal sucuk, bir but et, bir teker kaşar, bir tam piliç, bir kilo muz vb. çizmeyi dener ve gene yüz liraya satarsanız tirajınız bir anda milyonları bulacaktır. Öyle bir bakışta millete «zam» çağrışımları yapan tipleri kapağa koyarsanız tabii ki milyonları bulamazsınız. Çalışmalarınızda bitimsiz başarılar diler, tümünüzü sevgiyle selamlarım.

S.K. — Malatya Cezaevi

Gecikmiş de olsa dergi gönderme konusunda gösterdiğiniz inceliğe dahası duyarlığa içten teşekkür ediyorum. Başta da belirttim, bu teşekkürü çok daha önce etmeliydim. Eh, şöyle diyelim artık; cezaevi koşulları belirliyor tezcanlılığı artı iyi niyet ölçüsünü.

Genel toplumsal bunalımların bireye yansımasını (beraberinde tahribatı) gözlemlemek zor olmasa gerek. Asıl zor olan, bireyde gerçekleşen sosyo-psikolojik bozuklukların, dengesizliklerin kaynağını onca karmaşıklık ve hedef saptırma arasında seçebilmektir. Giderek yozlaşan, kokuşan, gericileşen kurumların —ateş yalnızca düştüğü yeri yakmaz hesabından hareketle— ilericilik vasfı taşıdığını ileri süren kökleşmemiş kurumları da etkilediğini (kabul etseler de etmeseler de) onları da kendi dümen suyuna soktuğunu görebilmektir zor olan. Geriye kalıyor nitel anlamda değil, nicel olarak varolan, o kurumlar arasındaki göreceli farklılığın ayırdına varabilmek. Yönlendirme ve aydınlatma görevinin yerine getirilebilmesi için gerekli olan kavrayış ve değerlendirme yetisi ancak böyle bir ayırdetme süreci izlenirse kazanılabilir. Şunu demek istiyorum: Kimin haklı kimin haksız olduğu, diğer bir deyişle yayınlar arasındaki kitlenin doğru tercihi er veya geç gerçekleşir. Fakat bu bir süreç sorunudur, bilinçlenme ve kültür düzeyi ile koşut bir sorundur. Salt güldürerek, edilgenleştirmek ile güldürerek bilinçlendirmek ve uyanık tutmak ikilemi arasındaki derin ayırımı yapabilmek sorunudur. Bu bağlamda sorun, o yayın organlarını aşar, okuyucu kitlesinin malı olur. Öyle ya tercih onlarındır. Yayınlara düşen, çizgilerini devam ettirmektir. Ta ki tercih, doğrunun lehine, yanlışın aleyhine bir nitelik alana ve yanlışı tarihin kapanmak üzere olan sayfalarına gömene dek... Yayın yaşamınızda sonsuz başarı dileklerimle.

Ayhan DEMİR - Kürşat COŞKUN — Bafra - Samsun

... Bafra'da bir karikatür sergisi açmayı tasarlıyorduk. Ancak tepki derecesine varan ilgisizlik nedeniyle bunu gerçekleştiremedik. Karikatürlerimizi size yolluyoruz. Yayın dünyamıza yeni giren Sıfır'da bu karikatürlerin yayınlandığını görmek bizim için bir teselli olacak. Karikatüre, basit de olsa bir tanım bulamayacak kadar ilgisiz olan ilgililerin de sütunlarımızda dikkatlerinin çekilmesi en büyük dileğimiz. Başarılar ,selamlar.

K. KOŞANER — Eskişehir

Çıkarmakta olduğunuz Sıfır mizah dergisini ilk sayısından bu yana izliyordum. Ancak çalıştığım yerden tatil için Eskişehir'e gelince bulmakta güçlük çektim. Bütün Eskişehir'i dolaştım, sonunda derginizi bulabildim. Bu arada bir bayide başıma ilginç bir olay geldi. Olay, halkın güncel yayınlarla ilgilenme derecesini gösterdiği için ilginç.

Büyükçe bir bayiye girdim. Raflarda çeşit çeşit dergiler: Erkekçe, Bravo, Pazar, Sinema, Hafta Sonu vs.. Bayiye «Sıfır var mı?» diye sordum. Adam yüzüme ters ters baktı ve «burada öyle ahlâksız dergiler satılmaz» dedi. Her ne kadar Sıfır'ın bir mizah dergisi olduğunu anlatmaya çalıştımsa da başaramadım. Tam dönüp çıkarken adam, ««zaten millet sizin yüzünüzden ahlâksızlaşıyor, sıfırmış, terbiyesiz herif!» demez mi! Yine cahilliğine verip dükkândan çıktım.

Uzun bir aramadan sonra dergiyi buldum. Hemen o bayiye koştum, önüne koyup, «işte Sıfır» dedim. Adam baktı baktı sonra da, «bunu çıkaranlar da ahlâksız demek ki. Hiç dergiye Sıfır ismi konulur mu?» dedi. Yani adamın anladığı ahlâksızlık kavramına sizler de katıldınız. Ben okuduğum için, siz yayınladığınız için. Bu olaydan sonra size durumu yazmak istedim. Hiç olmazsa belli başlı bayilerde Sıfır bulunsa.

Not: Sıfır, bu bayiye göre «çıplak kadın» demekmiş, bu nedenle böyle bir dergiyi satamazmış. Saygılarımla.

Şerif ÇİL — İstanbul

Sıfır'ı, Temmuz sayısı ile tanıdım. Bir çırpıda tüm yazılarınızı okudum. Gerek konuların güncelliği, gerekse anlatımındaki akıcılık beni dergiye bağladı. Derginizin biçimsel yönünü eleştirenlere pek katılmıyorum. Çünkü, anladığım kadarıyla klasik, sade bir dergicilik anlayışınız var. Okuyucunun, okumayı seven kesimi için çıkarılmış. Halbuki benzer amaçla çıkarılmış dergilerde çizgi çok yoğun, bu ise dergiyi yavan kılmaktadır. Öyle ki bu tip dergiler, benim gibi okumayı seven birini yarım saat oyalayabilmekte. Halbuki sizin derginiz şöyle birkaç saat, hatta bir-iki gün oyalayabilmekte.

Çizginiz, nisbeten ayrı olmakla birlikte dergicilik anlayışınız Akbaba paralelinde...

Sıfırınız bol olsun.

———oOo———

Sıfır'a karikatür yollayan tüm arkadaşlara not:

Karikatürlerinize sulandırılmış mürekkep veya diğer malzemeler ile tonlama yapmayın. Renkli karikatürleri ve bunları basmamız olanaksız. Karikatürlerinizin arkasına adınızı ve adresinizi yazın. Mürekkep dağıtmayan kâğıt kullanın. Büyük boyuttaki kâğıtlara çizdiğinizde hatalarınızz daha çok ortaya çıkar.

———oOo———

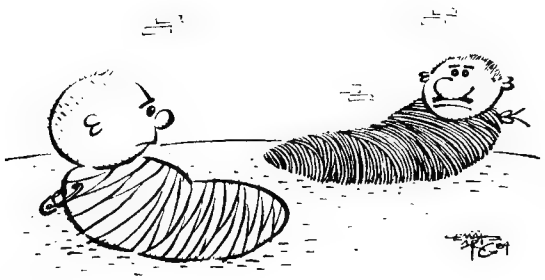

EŞREF

Padişahım, bir dırahta döndü kim güya vatan
Daima bir baltadan bir şâhı hâlî kalmıyor
Gam değil amma bu mülkün böyle elden gitmesi
Gitgide zulmetmeye elde ahali kalmıyor.

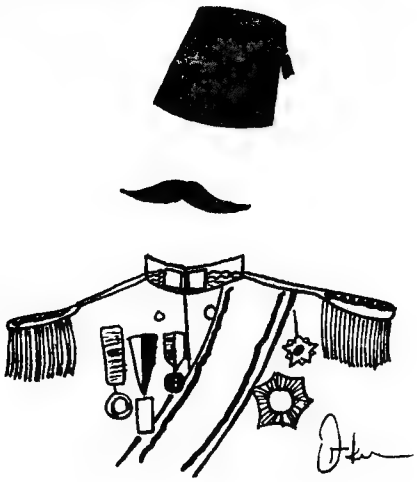

SİMAVİ SERGİSİNİN ARDINDAN

Hatice AYDOĞDU

1984 yılı karikatür olaylarının en önemlilerinden biri Uluslararası II. Sedat Simavi Karikatür Yarışması sonunda düzenlenen sergi oldu. 29 ülkeden yaklaşık 308 sanatçının 773 karikatürü bu sergide yer aldı.

Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi'nde depo olarak kullanılan iki katlı bir bölüm Sedat Simavi Sanat Galerisi olarak düzenlendi. Başkentliler böylece övgüye değer bir galeriye kavuşmuş oldu.

28 Haziran - 20 Temmuz 1984 tarihlerinde açık kalan sergiyi yaklaşık 4000 kişi gezdi. Aslında Temmuzun tatil ayı olması ve galerinin merkezde olmaması gibi nedenleri düşünürsek küçümsenecek bir sayı değil.

Sergide dünyanın her yerinden karikatürler görmek mümkündü.

Karikatürlerde ortaklıklar; makinalaşma sonucu insanların kendi yarattıkları şeylere nasıl tutsak düştükleri, kitle iletişim araçlarının olumsuz etkileri, silahlanma ve nükleer savaş tehlikesi, doğanın kirlenmesi, çarpık kentleşme, barış, özgürlük, despot yöneticiler, Afganistan, İran, Polonya, Grenada, Lübnan gibi konuların işlenmesiydi.

Bu sergi, gerçekten doyasıya karikatür izlemek açısından önemli bir olaydı. Dileğimiz, bu tür çabaların gittikçe artması.

———oOo———

TÜRLÜ ÇEŞİTLİ SORUNLAR ÜZERİNE OYMALI SÖYLEŞİ

— Sayın efendim, son günlerde kimi kurul...

— Valla kardeşim ben kurul murul anlamam. Oyarım ben kurulu. Kurul neymiş? Ben yapacağım, kurul beğenmeyecek. Ulan dağıtırım ben o kurulu be!...

— Arapça öğğğ...

— Arapça mı? Elbette Arapça. Bu memlekette Rusça okutuluyor da, Arapça niye okutulmasın? Rusçayı oymak için Arapça dersi koyacağız.

— Ama Rusça yüksekokullarda...

— Biz adamı böyle oyarız işte. Rusça yüksekokullarda okutulsun. Biz bütün okullarda Arapça okutacağız. İrili-ufaklı, yüksek-alçak bütün okullarda... Tamam mı aslanım?

— Yararı...?

— Arap ülkeleri ile ticari bağlantılar kuruyoruz. Güzel yurdumuza Arap turistler geliyor. Onları oymamız lazım. Ama nasıl oyacağız? Onun için Arapçayı bilmeliyiz. Yararı bu olacak.

— Rusça öğretiyoruz, İngilizce öğretiyoruz ama ne Rusları ne Amerikalıları...

— Tabii... Madem oyamayacaksın öğretme. Hem öğret, hem oyama. Olmaz böyle şey. Ben oyduracağım aslanım.

— Bira...?

— Haaa... Biraya gelince. Bira şişelerinin oyumu ve oylumu iyi değildi. Yani iyi oyulmamıştı. Meyve sucuların şişeleri ise iyi oyulmuştu. Yani güzeldi. Hem biracılar gençlerimizi oyuyordu. Biz de onları oyduk.

— Efendim bir fincan kahve...?

— Ne fincanı? Fincanı oyarım ulan.

— Bağışlayın efendim ama, bu oyma merakı...?

— Oyma merakı mı? Evet oymaya meraklıyım. Babamdan geliyor bu merak. Çok güzel oyardı o da. Rahmetli fincancıydı. Fincanı taştan oyardı. Ruhu şad olsun. Oyduğu fincanlar halâ kullanılıyor.

— Baba sanatı...?

— Baba sanatını öldürmedim. Daha da yaygınlaştırdım, tanıttım.

— Nasıl?

— Babam rahmetli maça gitmeme izin vermezdi. Habersiz, kaçak giderdim. Baba sanatının reklamını yapardım maçlarda.

— .....?

— Sırf bu oymacılık merakım yüzünden büyük kentlerde öğrenim gördüm.

— Oymacılık üzerine mi?

— Hayır. Oymacılık üzerine değil. Büyük kentlerde maçlar daha kalabalık oluyordu. Bu yüzden naklimi büyük kentlerdeki okullara yaptırdım. Böylece türkümü daha çok kişiye söyletecektim. Söylettim de. Hele bir söylemeselerdi. Oyardım hepsini. Şimdi ben olmasam da söylüyorlar. O kadar alıştılar, sevdiler.

— Sonra?

— Sonrası bu. Allaha şükür oya oya buraya kadar geldik.

— Efendim bu güzel söyleşi için sağolun.

— Rica ederim. Ben oyarım aslanım. Hadi eyvallah. Fincanı taştan oyarlar balam, adama...

Osman ÜSTÜN

———oOo———

Bu sayımızdan başlayarak Hıdır Hakkı'nın kitap eleştirilerini okuyacaksınız. Bu yapılırken öncelik mizah yönü olan kitaplara verilecektir.

Neyzen Tevfik ve Azab-ı Mukaddesi

Mehmet Ergün, bu kitabında Neyzen Tevfik'in hicivlerini değerlendirmeyi amaçlamıştır. Neyzen Tevfik'in hayat hikâyesini, çeşitli konulara yaklaşım biçimini sergilemeyi denemiş ve yapıtın son kısmını da onun hicivlerine ayırmıştır. Ancak bu alandaki araştırmasında tahlil yapmayı seçerek şimdiye kadar yapılan çalışmalardan farklı bir biçimde Neyzen Tevfik'in ürünlerini anlamlandırmayı düşünmüş. Bu nedenle yapıtın başarılı olma ölçütü tahlile ilişkin kesimlerinde aranmalıdır. Burada dile getirilen yargılara eleştirel bir yaklaşım konuyu biraz daha aydınlığa kavuşturabilir.

Yazar, hiciv hakkında basit sayılabilecek bir saptamayla yetinmiştir : «Ülküsel olanla gerçek olan arasındaki çelişkinin karşıtlığa dönüştüğü» anda hicvin ortaya çıktığını bir estetik kitabına dayanarak ileri sürmüş. Hiciv hususundaki teorik bakış açısında olduğu gibi, hicivlerinin toplumsal boyutu üzerine de gayet basit bir anlayışla eğilmektedir. Neyzen'in söylediklerini «söylendiği ortama» ve «söyleyenin konumuna» »göre, kendi deyişiyle ««sözün özgül ağırlığı» na dikkat ederek değerlendirmektedir. Neyzen'in hicivlerinin iktidardan uzak bulunan kişilere yönelik olduğunu ve heccavın düşüncesinin maliyetini yaşamaması nedeniyle işlevsiz niteliğini vurgulayarak savunmaktadır. Herkes Neyzen'e «deli» gözü ile baktığı için de söylediklerinin ciddi bir tarafı yoktur.

Her ne kadar Neyzen'in **Eşref**'ten kısmen olumlu bir şekilde etkilendiğini belirtmişse de, yapıtın temel değerlendirmesi yukarıda özetlendiği gibidir. Bu noktada bir yargıda bulunulduğunda hiciv konusuna yaklaşımında olduğu kadar Neyzen'in işlevsizliği savında da bir düşünsel sığlık görünmektedir. İlave olarak Neyzen'in kimi sosyal ve kültürel konuları tahlilinin özenli bir saptamasına da girişilmemiş, oldukça basit bir şekilde ve nispeten soyut bir biçimde Neyzen olumsuzlanmıştır.

Bu niteliği, yapıtı Neyzen üzerine yazılan hatırat ve derlemelerden ileri bir konuma götürmediği gibi, kitabı şimdiye kadar yapılan klasik değerlendirmelerin derli toplu bir yeniden sunumu ile sınırlamıştır. Bu meyanda hiciv tarihi açısından genelde söylenegelenlerin tekrarı mahiyetini aşamamıştır.

Bir sanatçının düşüncelerinin maliyetini yaşamaması kuşkusuz dikkate alınması gereken önemli bir ölçüttür. Ancak bu konuda katı olunmaması ve şematik bir tahlille yetinilmemesi zorunludur. Neyzen'in düşüncesinin maliyetini yaşamadığı yargısı su götürür bir saptamadır. Yazarın bu konudaki yargısı kabul edilse bile, Neyzen'in devrin ricalinin gözüne girmek ve bazı nimetlerden yararlanmak gibi bir anlayışı da kesinlikle yoktur. Kaldı ki, kimi saygın sanatçılar genelde olumlu bir konumda olsalar da, devrin güçlülerine methiyeler yazmak durumunda kalmışlardır. Bu tavrın benimsenebilir yanı yoktur. Fakat konu değerlendirilirken olaya daha geniş ve daha esnek bir şekilde bakmak lazımdır. Bu kitap bazı yönleri itibariyle Hilmi Yücebaş'ın tanıtıcı mahiyetteki derleme yapıtı daha doğru saptamalarda bulunmaktadır.

İnsanın, düşüncelerinin maliyetini yaşamadığı basit bir mantıkla değerlendirilmemelidir. Neyzen, somut yaşantısı süresince birkaç kez siyasal güçlere karşı tepki göstermiştir. O, bu somut tavrının maliyetini de ödemiştir. Dolayısıyle yazar, sözü edilen konu üzerinde belirttikleri açısından çelişik bir mantık yürütmektedir. Bunun yanında düşüncenin maliyetinin yaşanmasını dar bir biçimde değerlendirmek yanlışına düşmektedir. Belirtilen tutumlarının dışında bile Neyzen Tevfik'in yaşantısı ortadadır. Yaşantısının ayrıntılı bir biçimde saptanamadığının söylenmesiyle birlikte böylesi bir yargının öne sürülmesinin garipliği bir yana, Neyzen'in yaşantısı, açık olarak çoğu sanatçının nasiplendiği nimetlerden yararlanmayı amaçlamadığını ve aralarında saygın olanların da bulunduğu kimi sanatçıların kavuştuğu olanaklara ulaşmdığını göstermektedir.

Yönetici konumundaki çoğu kişi hakkında yergi yazan Neyzen, zamanının el üstünde tutulan bazı «saygın» değerlerini de anlamlı bir şekilde alaya almıştır. Neyzen Tevfik tartışılırken günümüzde yeni yeni belirlemeye başlayan birey sorunu da ele alınmalı ve onun yaşam felsefesi üzerine söyledikleri araştırılmalıdır. Dolayısıyla bir sıralar gözde olan dar perspektifle konuya yaklaşmak yanlışından kurtulunmalıdır.

Sorunun değerlendirilmesi daha geniş bir şekilde yapılmak durumundadır. Neyzen'in ve benzeri diğer sanatçıların toplumdaki güç odaklarına karşı yergileri, onların yaşanılan zamana karşı eleştirel tutumlarını sergilemektedir. Çağının sorunlarına karşı duyarlı olan sanatçıların eleştirel bir tavıra yöneldiklerinde olumlu bir konuma yerleşecekleri açıktır. Neyzen de güçlülere yaranma eğiliminde olmadığından önemli sosyal sorunlara her dönem için eleştirel bir anlayışla bakabilmiştir.

Neyzen, kimi zaman ölçüyü kaçıran yergi sevdasına karşın, birbirleriyle mücadele eden hareketlerin herbirine eleştirel bir çerçevede yaklaşabilmiştir. Neyzen'in bu tutumu, onun söylediklerinin genellenebileceğini ve **benzeri her tür sosyal sorun için** geçerli olma potansiyeli taşıyabileceğini göstermektedir. Bir başka deyişle Neyzen'in belirttikleri, üzerinde konuştuğu somut durumların sınırlarını aşmaktadır.

Neyzen Türkiye'de uygulanagelen demokrasi üzerine ilginç ve önemli bir dörtlük yazmıştır :

«Kim demiş bizde bir demokrat idare yoktur,
Ne demek, olmasa elbet dışardan alırız...
Sırr edip karne usulüyle o gümrük malını
Karaborsaya verir, biz bize benzer kalırız.»

Sonuç olarak toplumsal açıdan Neyzen'in ürünlerini tahlili amaçlayan bu yapıtın fazla bir önem taşımadığı, Türkiye'de hicvin gelişimi ve Neyzen Tevfik'in derinlikli bir biçimde değerlendirilmesi gerekliliğini yeniden gündeme gelmesine araç olduğu apaçık bir gerçeklik olarak belirginleşmektedir.

(*) Mehmet Ergün, **Neyzen Tevfik ve »Azâb-ı Mukaddes»i**, Tunca Yay., İstanbul, 1983.

———oOo———

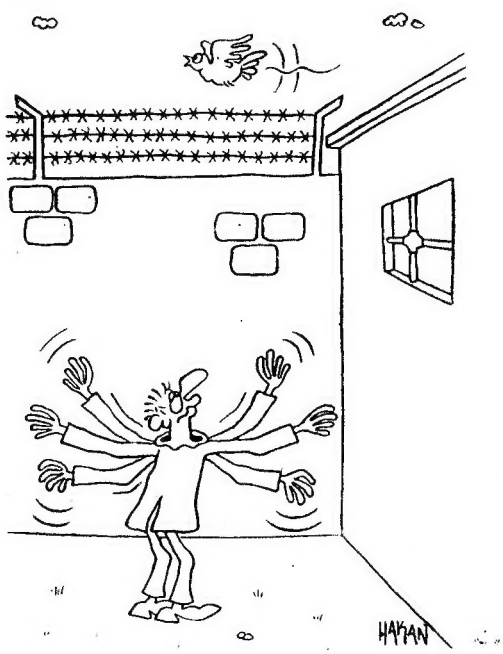

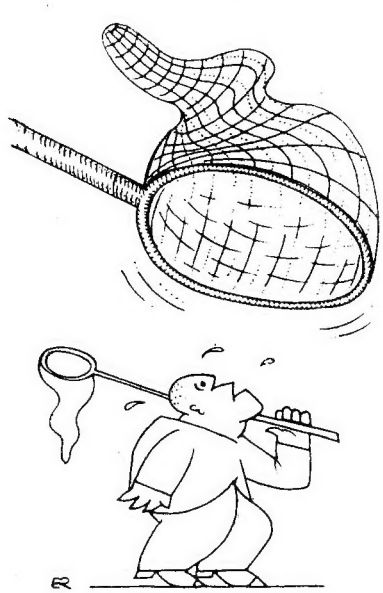

DİLEKÇE DAVASI BAŞLADI

Cumhurbaşkanlığı ve TBMM Başkanlığı'na 17 Mayıs 1984'te sunulan imzalı dilekçe ilgili olarak 56 sanığın yargılanmasına Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 No. lu Askerî Mahkemesi'nde 15 Ağustos 1984 günü başlandı. Sorgusu yapılan sanıklar hazırladıkları dilekçenin «bildiri» niteliği taşımadığını söylediler ve bu dilekçeyi hazırlayıp vermekle anayasal haklarını kullandıklarını belirttiler.

Askerî savcının iddianamesinde 1. sıradaki sanık olarak ilk ifadeyi Aziz Nesin verdi. Nesin, yazan ve imzalayanların söz konusu metni dilekçe olarak hazırladıklarını, bildiri olmasının mümkün olmadığını, bildiri ile dilekçe arasında önemli farklar bulunduğunu, savcının bu metnin bildiri olduğunu kanıtlaması gerektiğini söyledi.

«Soruldu: biz şu anda burada sanık olarak birçok arkadaşla muhtelif vesilelerle Ankara'da evlerde toplandık, yalnız bu toplantı özel olarak bu maksatla hazırlanmış toplantı değildi. Aile toplantılarıydı, sohbet toplantılarıydı; bu buluşmalarımızda dilekçede açıkladığımız hususları görüştük. Bu buluşmalarımızın açık olmasını, yani aleni olmasını bizlerin bir örgüt oluşturmamasını ve bildiri mahiyetini kazanmaması hususlarına azami dikkat gösterdik. Sonradan bu hususların kaleme alınması kararlaştırıldı. Değişik fikirler ortaya çıktı. Bu nedenle bir yazmanlar kurulu oluşturuldu. Bu arkadaşlar aylarca çalıştılar, amacımız ve ilkelerimiz doğrultusunda bu dilekçeyi hazırladılar. Bu hazırlayanlar Hüsnü Göksel, Yalçın Küçük, Emin Değer, Halit Çelenk, Erbil Tuşalp, Haluk Gerger, Yakup Kepenek, İlhan Tekeli, Uğur Mumcu, Şerafettin Turan, Mete Tuncay, M. Tali Öngören, Bahri Savcı, Murat Belge'dir. Kaleme bunlar almıştır. Ondan sonra 15 Mayıs tarihinde Cumhurbaşkanına ve Millet Meclisi Başkanına aramızdan kurul seçildi. Bahri Savcı, Fehmi Yavuz, Hüsnü Göksel ve ben, Esin Afşar ,Bilgesu Erenus birlikte verdik.

10 - 15 kişi bunu teksir etti. Daktilo ve teksir makinası ile çoğalttık. Yanlış oldu. Fotokopi ile çoğaltıldı. Bunu en fazla fotokopi ile çoğaltan Hüsnü Göksel ve ben de çoğalttım. Şu anda diğer çoğaltmada görev yapanları hatırlayamadım. Eksik söyleyebilirim, kendileri bu hususu söyleyeceklerdir. Bu dilekçeden İzmir'e ben götürdüm. Antalya'ya götürdüm, İzmit'te Ali Basın Orap, İzmir'dekilerin adları da geçiyor. Ali Cumhur Ertekin, Yılmaz Bolat, Emre Katkın, Veli Lok, Cahit Tanor'a ben verdim. Ben hiçbir arkadaşa bunu yayın, arkadaşlar okusun, imzalasın demedim.»

«Antidemokratik uygulamalara şu örnekleri verebilirim. Huzurunuzdaki arkadaşlar yazardır. Yurt dışına gitmek için pasaport alamamışlardır. TRT'de eserlerinin yayınlanmaması için emirler verilmiştir. Bunları yapanlar yasaların uygulamasını yapanlardır. Türkiye'de olan bir şey vardır; yasaları uygulamakla görevli kişiler, yasaları çiğnemişlerdir. Mahkeme kararıyla suçluluğu kesinleşmemiş insanlar devlet başkanı tarafından kamu oyuna gösterilmektedir. Bununla bizleri yani hakkımızda dava açılanları kastediyorum. Cumhurbaşkanı bununla bizleri televizyonda millete vatan haini olarak tanıtmıştır. Bizim buna karşı savunma hakkımız da yoktur.»

KARİKATÜR İÇİN NELER DEDİLER

Derleyen : **Ercan BAYSAL**

TURHAN SELÇUK

Karikatürün hammaddesi insandır. İnsanın çelişkileri, yanılgıları, yapıtları, yaptıkları, davranışları, gözlemleri, özlemleridir. İnsanı alış biçimine gelince: Toplumları kişileri oldukları gibi görmek, çelişkilerini, yanlışlarını gerçeklerden uzaklaşmadan değerlendirdikten sonra eleştirmektir. Evrensel çelişkinin diyalektiğinde insan çelişkisi, çizgiyle mizahın temel konusudur...

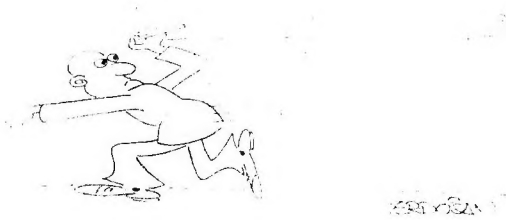

İLHAN SELÇUK

Karikatür, mizahın soyutlanmasında çizginin geometrisine varmaktır.

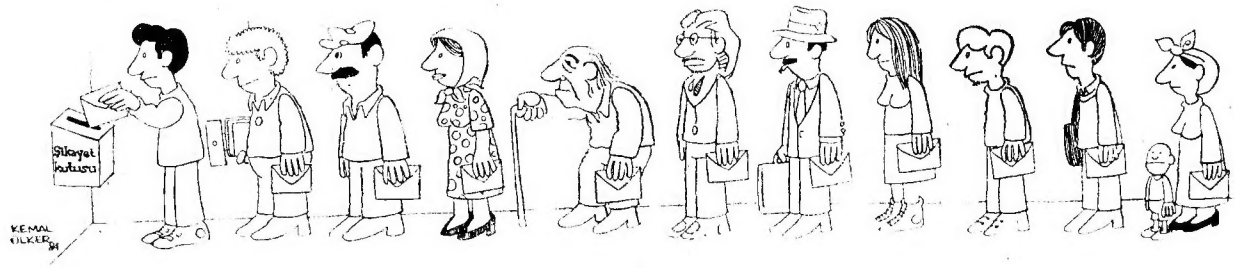

DEMİRTAŞ CEYHUN

Amaç sözün çizgiye dökülmesi olmaz, hayır... Amaç çizgiyi konuşturmasını bilmek olmalıdır bence. Gerçek karikatür gibi...

JEAN JACGUES SEMPE

Ne olurdu normal bir insan olsaydım, biraz daha deham olsaydı...

FARUK PEKİN

Karikatür bugün emperyalistlerin, egemen sınıfların, en etkili kitle iletişim araçları ile giriştikleri ideolojik saldırıları püskürtmede, en yürekli en vurucu silahlardan birisidir...

OĞUZ ARAL

Karikatür sanatı yobazlık kaldırmaz. Karikatür hiçbir karikatürcünün ya da becerebildiği karikatür türünün tekelinde değildir...

TAN ORAL

Karikatür benim için, kendimi, çevremi, insanı, toplumu, ülkemi ve dünyayı tanıma ve anlamada, sonra bütün bunlarla olan çelişkilerimden kaynaklanan eleştiri ve yargılarımı anlatabilmede bir yol kısaca anlaşma aracı olmuştur...

FAKİR BAYKURT

Güneşin girmediği yerlere bile girecek direnç götürecek. Böylesine kudretli bir «öğe» mizah. Onu «gırgır» sanıp, kadın bacağı, kalçası yada göğsüyle, «salata» yapanların tekelinde kalamaz sürgit.

Mizahı böylesine sulandırıp gözden düşürecekleri umanlar aldanıyorlar. Egemen sermaye güçleri en çok mizahtan korkuyorlar. O yüzden ya sindirmek ya sulandırmak istiyorlar, besbelli bu. Geçmişde kork tukları gibi günümüzde de korkuyorlar. En ilkin mizahçıları satın almağa kalkıyorlar, bu da korkudan. Satın alamadıklarını hapsediyorlar. Mizahçıları görevci çizgilerinden saptırıp savaşdışı bıraktıkları, hatta bir «karşı-silah» olarak, afyon olarak kullandıkları oluyor...

HIFZI TOPUZ

Halk karikatürcünün dilini kolaylıkla anlar. Karikatürcüde çevresinin sorunlarını dile getirir, çizgilerinde. Kitlelerin anlıyabileceği bir şekilde bunları yanıtlar...

VAZGUEZ DE SOLA

Karikatür benim için rahatça ve incelikle sövebilme yoludur. Söyleyecek bir şeyiniz vardır; benim ülkemde ve bazı ülkelerde bunları sözle anlatamazsınız. Hapse atarlar, sustururlar. İşte ben bu yüzden karikatür çiziyorum. Halka ulaştırıyorum diyeceklerimi...

(Hamdiye Pelensek - Yozgat)

Hamdi! Allah belanı versin! Beni dört çocukla bırakıp Ankaralara gittin. Para yollarım demiştin, beş kuruş gelmedi. Çocuklar hep kötü yollara düştü. Büyük kız pavyonda dansözlük yapıyor. Oğlun Hüsnü bar fedailiği yapıyordu. Geçenlerde üç kişinin kulağını kesmiş, şimdi cezaevinde. Orada da esrar satıp, kumar oynatıyormuş. Küçük kız artist olmak için evden kaçtı. Şimdi figüranın biriyle yaşıyormuş. En küçük oğlan ise cami önünde dileniyor. Bütün bunlara sen sebep oldun. Körolasın inşallah!

Karıcığım ayıp oluyor. Var mı aile sırlarımızı ifşa etmek. Bu kadar dedikoducu kadın olduğunu bilseydim vallahi almazdım seni. Çocuklara dokunma, devir, serbest teşebbüs devri. Bunu baltalamaya çalışman suç olabilir. Üzülme, sana gelirken entarilik basma alacağım. En küçük oğlana da söyle, borç isteme heyetlerinden birine başkan olmaya çalışsın.

(Kurtulmuş Taşlı - Kızılay civarı Ankara)

Koçum Hamdi, ülkenin sosyo - ekonomik yapısına nesnel olarak baktığımızda şunu gayet net olarak görüyoruz ki biz harabı tahripte bile üstadız. Bunu belirleyecek ve altını fiyakalı bir tükenmez kalemle çizecek yegâne yargıç da tarihtir. Bu çizim sırasında kullanılacak kalemin markasını bir zahmet yazar mısın? Eğer sende varsa bana yollar mısın?

Oğlum Kurtulmuş, çok uyanıksın. Gene de sana bir kalem yollamak isterdim. Ama ben yazılarımı tükenmez kalemle değil kömürle yazarım. Sen en iyisi kalem parasını babandan iste. Vermezse kalem fabrikasına işçi olarak gir.

(Dosdoğru - Samsun)

Hamdi Bey, ben çocuğumun yalancı olmasını istemiyorum. Nasıl davranmamı önerirsiniz?

Çok basit sevgili okurum, çocuğa televizyonda haber program izletmeyin.

(Ayıp oluyor - Ankara)

Hamdi Bey, ben geçenlerde içip dağıttığınız pavyonun sahibiyim. Üç ay oldu halâ kırdığınız masa, sandalye ve cam parasını ödemediniz. Hadi içki ve mezeden vazgeçtik bari kırdıklarınızı ödeyin.

Kardeşim görüyorsun burası halkın dertlerine çözüm bulmaya çalışan ciddi bir köşe! Önemsiz konularla ne meşgul ediyorsun bizi. Bak, gelmeyeyim oraya, gene dağıtırım!

(Ayşe Civciv - İstanbul)

Hamdi amca, sütununun üstüne konulan başlıktaki resmin çok kötü çizilmiş. Sen o kadar tipsiz misin?

Yok kızım, onu da nereden çıkardın. Ben çok sevimli bir adamımdır. Hatta bana yakınlarım hep tonton derler.

(Pas - Sağmalcılar - İstanbul)

Hamdi Baba, af çıkacak diyorlar. Bu konuda bilgi verebilir misin?

Valla evladım, affın çıkıp çıkmayacağını bilemem, ama balığın kavağa çıkabileceğini biliyorum.

Dergimizin yeni yönetim yeri :

DENİZ KİTABEVİ

Zafer Meydanı Adil Han girişi No. 8
Kızılay - Ankara (Zafer Çarşısı yanı)
Yazışmaların PK. 93 Mithatpaşa - Ankara adresine yapılması rica olunur.

Dergimiz dağıtımdan kaynaklanan sorunlardan dolayı her yere ulaşamamaktadır. Abone olmanız ayrıca Sıfır'a güç katacaktır.

Dağıtım sorununu çözene dek okurlarımızı Sıfır'a abone olmaya davet ediyoruz. Bunun için ayrıca posta ücreti ödemeden 14 17 55 posta çeki hesabına :

Üç aylık	300 TL.
Altı aylık	600 TL.
Bir yıllık	1200 TL.

yatırmanız yeterlidir. Derginiz adresinize düzenli olarak postalanacaktır. Posta çekinde, yatıranın kimliğine ayrılmış kısmın okunur şekilde doldurulmasını rica ediyoruz.

SIFIR'IN ESKİ SAYILARINI EDİNMEK İSTEYEN OKURLARIMIZA :

Eski sayılarımızı alamayan okurlarımız bunları nasıl edinebileceklerini soruyorlar. Elimizde ikinci sayı kalmamıştır. Diğer sayıları ederi kadar pul yollayarak edinebilirsiniz. 1. ve 3. sayılar 50, 4, 5, 6, 7, 8. sayılar 75, diğerleri 100 liradır.

——oOo——

SIFIR

Yıl : 1 Sayı : 12

Sahibi - Yazı İşleri Müdürü :
FATMA MUNZUR

Yayın Yönetmeni :
SAİT MUNZUR

Abone Koşulları :

Üç aylık	**300 TL.**
Altı aylık	**600 TL.**
Bir yıllık	**1200 TL.**

Abone ederi, Sıfır'ın 14 17 55 numaralı posta çeki hesabına yatırılabilir.

Yönetim yeri :
Deniz Kitabevi
Zafer Meydanı Adil Han No : 8
Kızılay - Ankara (Zafer Çarşısı yanı)
Yazışma adresi :
PK: 93 Mithatpaşa - Ankara
Dizgi - Baskı :
ÇAĞ Matbaası - Tel : 24 28 49

——oOo——

Ada Yayınları
Adam Yayınları
Akba Yayınları
Alan Yayınları
Alternatif Yayıncılık
Arkeoloji ve Sanat Yayınları
Aydın Kitapevi Yayınları
Atılım Yayıncılık
Anıt Yayıncılık
Belge Yayınları
Bilim ve Sanat Yayınları
Can Yayınları
Cem Yayınevi
Cep Kitapları
Çınar Yayınları
Çağdaş Yayınları
Çağdaş Yayıncılık
Çekirdek Yayınları
Çevre Yayınları
Dayanışma Yayınları
De Yayınevi
Deniz Kitaplar Yayınevi
Dergah Yayınları
Derinlik Yayınları
Dil- Yay Uygulamalı
İngilizce Ev Kursları
Düşün Yayınevi
E Yayınları
Eğitim Yayınları
Eren Yayıncılık
Esin Yayınevi
Fono Mektupla
Öğretim Kurumu Yayınları
Genel Yayıncılık
Gerçek Yayınevi
Gözlem Yayınları
Gündüz Yayınları
Hil Yayınevi
İletişim Yayınları
İmge Yayıncılık
İzlem Yayınevi
İkizler Yayınevi

Cumhuriyet
Kitap Kulübü

Kaynak Yayınları
Kaktüs Yayıncılık
Koza Yayınları
Köyün Çocuğu Yayınları
Metis Yayınları
Mavi Bulut Yayınları
Mayıs Yayınları
Oda Yayınları
Onur Yayınları
Osmanlı Yayınları
Örgün Yayınları
Örnek Yayınları
Payel Yayınevi
Ruh ve Madde Yayınları
Sak İngilizce Öğretim Yayınları
Say Kitap Pazarlama
Serhat Kitap Yayın Dağıtım
Sosyal Yayınlar
Söz Yayın
Sözler Yayınevi
Sungur Yayınları
Temel Yayınlar
Uygarlık Yayınları
Üç Çiçek Yayınevi
Varlık Yayınları
Yalçın Yayınları
YA-PA Yayınları
Yasa Yayınları
Yaşantı Sanat Kitapları
Yazko
Yeni Asya Yayınları
Yeni Dünya Yayınları
Yol Yayınları
Yeni Türkü Yayınları
Yaba Yayınları
Yurt Yayınları
Yeditepe Yayınları

77 yayınevi
Her türden 5000 kitap

her ay yüzlerce yeni kitap

istenen miktarda, indirimli, armağanlı, **elinize teslim,** düzenli katalog, aylık bülten

Cumhuriyet
Kitap Kulübü

Üye kayıtları için

İstanbul: Türkocağı Cad. 39-41 Cağaloğlu
Ankara: Konur Sok. 24/4 Yenişehir
İzmir: Halit Ziya Bulvarı 65/3
Adana: Atatürk Cad. THK İşhanı Kat 2/13

Cumhuriyet Kitap Kulübü broşürü istiyorum.

Adı, Soyadı :.....

Adres :.....

.....